

LUCEAFARUL

CULTURAL-SOCIAL

MURNU

REVISTĂ PENTRU PROPĂȘIRE CULTURALĂ
ȘI ARMONIE SOCIALĂ

Director: IOAN N. CIOLAN

Redactor: PETRU OLARIU

APARE LUNAR SUB AUSPICHIILE ASOCIAȚIEI
INVĂȚĂTORILOR DIN JUDEȚUL SIBIU

Anul IV • Mai—Iunie 1937 • No. 5—6

SIBIU, LA 15 IUNIE 1937

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: SIBIU, STRADA GH. LAZĂR No. 21

Amintiri pioase...

O lovitură... ca o izbucnire plină de lumină... și primul dangăt a tremurat înfiorând cuprinsul... Și 'n urma lui ploaia de sunete a început să cânte și să plângă... să plângă și să cânte... Se smulg, se destramă și pier îndelung... lăsând doar ecoul, copil orfan rătăcitor... să moară în pustiul. Și mereu alte sunete blânde cobor învelite în siniliul cerului spuzit de stele, să-ți desmerde urechea, să lovească poarta sufletului... să picure scântea divină...

În salturi de îngeri se 'nalță 'n văzduhul adânc amuțit, adânc senin..., adânc frumos. Coboară apoi în suspine la poala unei troițe uitată de veghe la marginea satului, sărută picurii de sânge 'nchegat, s'abate de-alungul prin satul învelit în cămașa durerii... și pier... Și clopotul sfânt cântă mereu și plânge, cerșind la poarta fiecărui suflet înnul în veci nou, în veci puternic, în veci prezent acestei nopți — înnul sfânt „Hristos a Inviat”. Și de-odată ca la o poruncă supremă, toată huma cade greoaie și sufletul schimbat în haina sfântă, întonează înnul, învăluind în privire blândă, Copilul Sfânt, Inviat în ieslea Betleemului a fiecăruia din noi.

Intr'o armonie supremă, clopotele îngână cântul izvorit din suflete purificate... acolo în bisericuța din dealul satului... Sfios... din depărtate zări, răspund alte ecouri, rupte din cântul altor clopote... în noaptea Invierii... — „Deschideți porțile să între Impăratul Măririi” — Porți zăvorâte... glasul preotului, dulce... mângâios ca al clopotelor... Și liniște... și pace... Și-ascuți cum în sufletul tău de creștin se preling glasuri îngerești pe care le aud numai urechile tale sufletești... ale fiecăruia... — „Deschide-ți porțile să între Impăratul Măririi”.

Și de zeci de ori clopotele-și cerșesc cântarea sfântă și de zeci de ori toate buzele se deschid cântând în fața ieslei sfinte. Biserica s'a gătit ca 'n zi de mare sărbătoare, de sărbătoarea primăverii. În jurul cununei de spini au nins flori de cireș, iar patul suferinții a 'nverzit. Toată mulțimea satului.. e prezentă. Înărmuriți în bisericuța slab

luminată, par chipuri vrăjite sub puteri magice. De-atâta cântare... picurii închegați au curs de pe picioarele Mântuitorului... și Sfintele Paști s'au împărțit în liniște. La geamurile scunde ale bisericii se cernea lumina ca visele pe genele copilașilor purtați pe brațe de mamă, și crucea triumfătoare mângăia norii, păzind măruntele căsuțe ascunse în poala dealului.

Și 'n ploaia razelor argintii ale celei mai senine dimineți m'am reintors pe-o cărare strămtă de-alungul grădinii, ducând cu mine Copilul Sfânt, încoronându-l cu flori neatinse nici de sărutarea dimineții... Eram cu sufletul senin ca atunci când ai fost martor la cea mai mare minune a omenirii, într'o bisericuță mică, săracă, unde ai cântat cel dintâiu „La râul Babilonului” și unde ai topit cea dintâiu lacrimă curată în ochii tăi și din care s'au umplut ochii tuturor...

Mă duceam singură... unde nu mă aștepta decât imaginea mamei mele... rămasă departe...

— — — — —
Și plâng și cântă... și cântă și plâng înnul Invierii... Ecoul lor mi-au subjugat și sufletul și mîntea... și peste veacuri le voiu auzi...

Cine-ar încerca să oprească fluidul curs al vremii? Și cine-ar putea pune stavilă cursului amintirilor ce ca 'ntr'un caleidoscop miraculos, îți trec pe dinainte?

Cu degetele sufletului pipăiu cărările ce șerpuiesc pe dealul de unde primul dangăt smuls... mi-a mângâiat sufletul, mișcându-l până la lacrimi. Într'un sbor de rîndunică îl simt înălțându-se acolo pe deal, în aceste zile de adâncă meditație sufletească. Și-acum... departe de tine sat sărăcăcios cu biserica pe deal, îți trimit sufletul meu să-l adăpostești în pustiul tău, în ceasul de veghe a Morții Mântuitorului, și purificat ca atunci de mult... îți închin pioasa-mi amintire pentru prietenia caldă cu care m'ai primit și pentru lacrimile despărțirii noastre. Și de departe, în plânsul clopotelor tale ascultă cuviinciosul meu salut!

„Hristos a Inviat”.

M. Drăghiciu, Ocna

Destin

Pe pomul vieții mele, sădit printre alți pomi
Căzut-a bruma tristelor clipiri de gânduri,
Și 'n huiatul sinistru al vremurilor de plumb
A plâns cum plâng toți plopul, prin uitate
[locuri.

Și din plânsul lui a înflorit floarea speranței
Flori albe de nădejdi, zâmbetul unui dor,
Și sub egida nopților bronzate 'n aur
A smuls din rădăcină al visului fior.

Trecut-au anii grei, cu clipe reci și mute
Și bietul pom a rămas tot singur, desolat,
Cu brațele întinse, în noroi de patimi
Lovit crund de soartă, bătrân și 'ndepărtat!

Ion Stănescu-Max.

In lumea poveștilor

În mreața de gânduri felurite din care se țese zi de zi viața, răsar unele clipe luminate de duioase aduceri aminte. Ele te poartă pe aripi diafane, cu ani în urmă, în lumea de vrajă a poveștilor, în lumea cu gânduri de soare și cu bucurii nevinovate. Te regăsești copil și te 'ntrebi mirat de-ai fost într'a-devăr tu, acela care ascultai pierdut, în seriile molcome, la gura sobei cu mocniri de jărat, firul fermecat al poveștilor bunicii cu părul de lână, cu ochii înecați de toată bunătațea pământului, cu glas ce avea darul să te fure lumii tale de sbengueli și năsdra-văni.

Cine n'a fost legănat în poala bunicii și n'a avut bucuria s'adoarmă 'n neștiire furat de glasul basmelor ei, acela simte că n'a avut copilărie.

Vatra cu cărbunii somnoroși, bunicii cu mâinile pline de bunătați, cu ochii 'mpânziți de lacrimile bucuriei, cu traista fermecată a basmelor, sunt cele mai senine și mai îndușoătoare scene, din copilăria oricărui om. Atât în palatul strălucitor, cât și în căsuța umilă înecată în griji, sclipește aceeași duioasă iubire de bunic și aceeași nestatornică sburdălnicie de nepot.

Azi bate un vânt rece. Mi-e necaz! Ași fi vrut să ies cu fetele în parc. E așa de plăcut acolo! Am numai cl. II. Cele mari sunt la gospodărie. E ora 10^{1/2}. Lecțiile de

azi le-am isprăvit. Tocmai mă gândiam, din care studiu să mai fac o leacă de repetiție, când un glas izbucni salvator:

— „Domnișoară, să spunem povești!”

Un freamăt trece printre bănci. Căpșoare se ridicară interesate, ochi străluciră întrebători.

— „Să povestești? Vreau!”

— „Ce bine, ce bine!” zâmbiau toți obrații bucălați. Nerăbdarea se aprinse în toți ochii.

— „Cine povestește?” le întreb eu.

O larmă de glasuri subțiri dau năvală spre mine și o pădure de mâini mă săgeată:

— „Eu, domnișoară!”

— „Ba eu!”

— „Ba eu!”

În sfârșit, spun uneia, să 'nceapă povestea. Fiecare se așează comod și atent. Le las anume în pace. Parcă trece o furnicătură prin clasă; apoi nici o umbră de șopot.

Fetița din banca întâia, o blondă neastâmpărată cu ochi de cicoare, începe cu glas hotărât, puternic și sonor:

— „A fost odată... un moș și o babă... Glasul se ridică și coboară în intonații expresive; fetița povestește curgător și draguț. Pe figura ei trec expresii dulci, rugătoare, îndârjite, senine, după cum se întetește, sau se destinde coarda de argint întinsă, a basmului.

Celelalte fetițe nemișcate, pierdute, ascultă.

În ultima bancă, o fetiță cu obraz de pier-

sică pârguită, cu păr bronzat, tăiat scurt pe frunte, a încremenit cu capul lăsat pe o mână cu ochii țintă la fetița cu povestea. Mai încoace, una mică, ridică ochii curioși și gura cât un degetar și-a uitat-o întredeschisă. Alta stă lipită una cu banca, și prin ochi-i negri mari deschiși, trec icoanele basmului, cu fâl-făiri de bucurii sau întristări. Un cârlionț blond stă mirat, gata să i se prăvale peste frunte.

Simt încordarea din sufletul fiecărei micuțe. Chiar cele mai neastâmpărate sunt una cu băncile. Neintrerupt și clar firul curge:

— „Și s'a apucat moșneagul și-a bătut, a bătut cocoșul. Și cocoșul amărât a plecat în lume...

Eu stau în fața lor și 'ntr'o privire le cuprind pe toate. Simt aproape, palpitațiile lor încordate.

O urmă de jăratie a țiuit a mirare, în sobă. O găză cât o gămălie de ac, trece pe lângă mine. Mi-a furat o clipă privirea, apoi s'a pierdut.

Simt cum mă pierd printre ele și mă găsesec în lumea senină și curată a poveștilor — copil printre copii.

Și acum așa cum ascult povestea — și așa cum le cuprind pe toate cu privirea, par'că ne 'chegăm sufletele 'ntr'unul singur care-i sufletul poveștilor și al copilăriei.

M. Soanea.

Buciumul Ardealului

A noastră este glia
Hrănită de eroi;
A noastră-i România
Și 'n ea stăpâni doar noi.

Ai noștri sunt Carpații
Cu frunțile spre cer,
Ai noștri sunt azi frații,
Uniți prin cerc de fier.

Ai noștri-s pecurarii
Și castrul de pe steiu;
Prin piscuri nu maghiarii
Se cațără — ci ei.

Noi am durat Ardealul
Cu doine și alean;
Pădurea, șipot, dealul,
Nimic nu ni-i viclean

Al nostru este plaiul
Din trunchi străvechi latin,
Cu Turda, Tisa, graiul,
Chiar Regele Corvin.

La Sarmisegetuza
Străbunul nostru plaz
Rodi penafi și muza
Pe-al nemuririi laz.

Ajungă-ne de veacuri
Iobagi zdrobiți pe roși,
Magnatice pătacuri
Și jale printre Moși.

Noi n'avem găitane
Panașe de lachei,
Purtăm opinci, bărsane
Și ținem de răstieiu

Dar noi suntem melenii,
Al căror greu călcăiu,
A sângerat milenii
Pe brazdă cel dintăiu.

Voi v'ați impus trufia
Prin bice și pojar,
Sărutul, fecioria,
Cu ștreanguri și calvar.

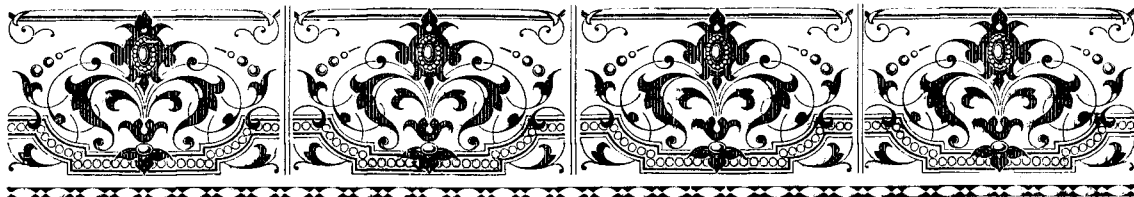
Dorim progres și pace,
Dar voi cătați rășboiu;
De-l vreți, poftiți încoace,
Am mai vorbit doar noi.

Nu te hulim maghiare,
Și nu-ți purtăm năcaz;
Dar munții, codrii, mare,
Vor rumpe-al lor zăgaz.

Vă 'ntindem mâna dreaptă,
Vă stăm într'ajutor,
Vă dăm aceeași dreaptă
În cinste și la spor.

Slăvitul nostru nume,
Acela de Român,
Solomn declară 'n lume:
La mine-s și rămân!

Dom. Prosd. Popescu.

Dicționar pedagogic-filosofic

Dr. Nic. Balcă.

Cu toate acestea abstracțiunea e foarte necesară. Căci sunt anumite domenii științifice cari se fundamentează pe abstracțiuni ca de exemplu matematicile, gramatica, morala și religia. Ba am putea să spunem chiar că fără abstracțiune n'ar fi posibilă nici cunoașterea și nici știința, căci numai grație abstracțiunii se poate vorbi de temeuri „obiective ale cunoașterii” așadar de știință. Și acest lucru e de mare însemnătate didactică, dacă ne gândim că învățătorul trebuie să fie un soldat al științei. Ceeace înseamnă că învățătorul trebuie să-și facă în așa fel lucrul lui în școală încât să conducă pe copii dela intuiție la gândire, dela un conținut haotic de senzații la un cosmos de cunoștințe așezat pe temeuri principale universal valabile și necesare. Abstracțiunea este o activitate a intelectului și ca atare ea presupune o oarecare maturitate. De aceea copilul nu poate face abstracții decât la vârsta de 10 ani.

Absurd = nonsens, contrar minții sănătoase. A conduce la *ad absurdum*: a descoperi într'o afirmație contraziceri flagrante și deci a dovedi că afirmația respectivă e falsă sau absurdă. O metodă întrebuintată în filosofie de Săfisti și de Socrate.

Filosoful danez Kierkegaard identifică absurdul cu intruparea lui Hristos.

Abulie = este o boală a voinței, caracterizată prin aceea că individului abulic îi lipsește puterea de voință, ceea ce face ca el să nu poată trece dela hotărâre la acțiune și nici să-și oprească acțiunile impulsive. Abulia e o noțiune psihopatologică. Abulia poate fi înlăturată, dacă ea nu e cauzată de turburări nervoase mai adânci. Și pentru că raportul dintre suflet și corp e aici de mare importanță, educatorul va influența în bine pe individul atins de această boală, dacă va

întări fizicul acestuia și-l va feri de excitații nervoase, cât și de orice opintire intelectuală.

Din punct de vedere educativ educatorul trebuie să știe, să facă deosebirea între formele bolnăvicioase ale abuliei și între stările fiziologice ale lenei și îndărătniciei. Abulia mai poate fi și semnul prevestitor al unei boli nervoase. Căci abulia se găsește aproape în toate boalele psihice, sau neurose funcționale — ca neurastenie, isterie, ipochondrie, melancolie — cât și în începutul oricărei psihoze, care are ca urmare turburarea vieții sufletești. În cazuri mai ușoare educatorul poate, printr'o corectă formare a voinței, să înlătore și să vindece pe copil de această meteahnă. Literatură: I. Petrovici și N. Bagdazar, Psihologie, Buc. 1935. Bergmann, Selbstbefreiung aus nervösen Leiden, 1911, Hermann, Grundlügen für das Verständnis krankhafter Seelenzustände beim Kinde, 1911.

Academie = școală filosofică. Sub cuvântul „Academie” se înțelege școala filosofică întemeiată de filosoful Platon în grădinile eroului Akademos în Atena. În istoria filosofiei se deosebesc trei academii: Academia veche, — Platon, Xenokrates, Krates, Polemon — Academia de mijloc — Arkesilaos și Karneades — și Academia nouă — Filon de Larissa. În timpul imperiului roman academia își pierde orice importanță, iar numele ei începe să fie dat activității științifice și filosofice.

Academia renaște însă mai târziu în așa-zisele societăți savante pentru încurajarea și propășirea științei a filosofiei și a artei. Asemenea societăți întâlnim în evul-mediu. E vorba de societatea literară întemeiată în Toulouse în sec. 14-lea. Dar adevăratul fondator al academiei în sens platonice a fost metropolitul ortodox Gemistos Platon, care

cu ajutorul lui Cassimo de Medici, înființează în Florența *Academia platonica* (1444). Buc. 1922; Ad. Harnack, *Geschichte der Akademien*, Berlin 1900.

În sec. 17 se întemeiază trei feluri de academii a) Academia de științe, b) Academii literare și c) Academii de arte frumoase. Așa se amintește de *Academia secretorium naturae* (Neapol 1560) de *Academia della Crusca* (1582) de Academia die San Luca (Roma 1577) și de Academie Royale de Peinture & Sculpture (Paris 1648). În sec. 18-lea se naște năzuința întemeierii unei academii în care să fie reprezentate toate științele. Așa se ajunge la întemeierea celebrei Academie Française (1629) în care se adunau cei 60 de nemuritori ai geniului literar francez. La început Academia Française cuprindea numai Academie des Inscriptions & Belles-Lettres și Academie des Sciens. Dar Napoleon I îi adăugă Academie des Beaux-Arts (1803), iar regele Ludovic Filip Academie des Sciens morales et politiques (1832). După modelul Academiei franceze se înființează aproape în fiecare capitală a țărilor europene asemenea Academii. Așa de ex. se înființează în a. 1816 *Academie Royale de Sciens, des Lettres et de Beauy-Arts* de Belgique; în a. 1817 Academia imperială de științe, în Cracovia; în a. 1825 Academia ungară de științe, în Budapesta; 1846 Academia imperială de științe, în Wiena; 1851 Academia regală de științe, în Amsterdam; 1866 Academia sârbească de științe, în Belgrad; 1866 Academia Română în București.

Academia română e organizată după modelul Academiei franceze, se împarte în 3 secțiuni (literară, istorică și științifică) cu 40 de membri ordinari și un număr oarecare de membri onorari și corespondenți.

Cu acest nume se mai numesc și unele școale superioare, ca Academii de muzică, Academii comerciale, Academii de agricultură. Academii de arte frumoase și Academii teologice. Literatură: P. P. Negulescu, *Nicolaus Cusanus*, *Revista de filosofie* Nr. 1, 1937; P. P. Negulescu, *Filosofia renașterii*,

Acomodare = înseamnă în didactică faptul că învățătorul caută să se coboare la felul de intuiție, de gândire și de simțire al elevului. O condiție nespus de însemnată a unui învățământ care vrea să fie solid și durabil. Căci nu există alt drum care să ducă la o înțelegere adevărată între învățător și elev decât dacă învățătorul se ferește de a întrebuița o expunere care să depășească puterea de înțelegere a elevului. Acomodarea e, deci, piatra de încercare a tactului psihologic și a înțelepciunii oricărui învățător.

Acord = corespunderea reciprocă dintre părțile și relațiile gândirii față de experiență și realitate; egalitate, identitate. „Orice acord, identitate între reprezentări sau idei care privesc același obiect produc plăcere, orice disonanță, orice lipsă de identitate este imprimată cu neplăcere”, zice A. Lehmann, formulând „legea acordului”. (Gefühlsleben, p. 238). Unii filosofi greci, cât și filosofilii idealiști — Hegel de exemplu — făceau din acord ființa adevărului, căci după ei adevărul nu este altceva decât „acordul dintre gândire și existență”.

Acromatic = cuvântul acesta vine dela grecescul „acromaticos” și înseamnă în „didactică” o formă de învățământ în care elevul ascultă numai. Din cauză că orice cunoaștere trebuie să plece dela intuiție — Kant, Pestalozzi — această formă de învățământ nu poate fi recomandată în învățământul primar și secundar. Aici trebuie să domnească forma de învățământ erotomatică (întrebare și răspuns). La universitate din contră profesorul își ține lecțiile în formă de conferință. Căci altcumva ar fi și imposibil ca acesta să deprindă pe studenți să trateze științific un domeniu oarecare. Dar chiar și din cauza libertății și al numărului mare de studenți n'ar fi posibilă aplicarea formei de învățământ numită eromatică.

(Va urma).

Învățământ - Educație

Despre aptitudini

(Urmare)

Aptitudinile se pot și modifica, însă numai în conformitate, sau mai bine zis, — în armonie cu cele existente și pe baza dispozițiilor înăscute. Se vorbește adesea de aptitudini înăscute și aptitudini dobândite. Se întreabă cari sunt unele și cari celelalte? Să vedem ce se poate răspunde acestor lucruri.

Dispozițiile se deosebesc unele de altele prin capacitatea lor nativă. Unele sunt mai slabe, altele mai puternice. Acestea din urmă sunt cele strict legate de conservarea vieții și ele intră în funcție prin ele însăși chiar în mediul cel mai nefavorabil. Nu tot așa se întâmplă cu cele mai puțin puternice. Deci mediul este un provocător la trezire a dispozițiilor latente. Această provocare poate fi de lungă durată sau de mai scurtă, cronică sau acută. Prima duce la naștere de dispoziții. Însă după cum vedem, nu e aptitudine fără ca dispoziția să fie trezită la realitate de mediu. Tot pe atât nu e aptitudine dacă nu există dispoziție, fie el cel mai ideal mediu. Aceasta înseamnă după cum am mai spus, că în orice aptitudine intervin atât mediul, cât și dispozițiile și nu e nici una produsul numai al mediului sau numai al eredității. Ambele își au partea de contribuție dar acea parte nu se poate încă determina. Se observă doar dominația uneia sau a celeilalte. Nu există deci unele aptitudini numai dobândite iar altele numai înăscute. Cam după ce am putea totuși cunoaște cu aproximație aptitudinile înăscute?

Sigur că aptitudinile simple sunt acelea cari cu mai multă încredere le putem numi înăscute, întrucât cele complexe pot fi influențate de mediu sau de anumite interese. Cele simple însă nu. În aptitudinea desemnului — de ex. — cineva își dă toată sîlnița să execute cât mai bine un tablou fiindcă vrea să devină pictor, să-și facă un renume sau să câștige bani. Deci complexul a fost influențat. Dar dacă aptitudinile simple nu-l ajută, — nu-l putem numi — talentat.

O aptitudine care se manifestă de timpuriu, la fel ne indică originea sa nativă, deoarece mediul n'a avut timp de influențare. Tot așa, dacă aptitudinea apare spontan, chiar dacă nu mai e în timpul copilăriei e dovadă cât se poate de bună că e înăscută.

Vocația care însoțește aptitudinile înăscute foarte puternice, ne dă asigurarea existenței acestora. Nu toate aptitudinile sunt însoțite de vocație; în schimb oricare vocație ne indică aptitudinea respectivă. Deși lucrând în direcția aptitudinii ce-o are, însul simte o oarecare mulțumire, satisfacție, totuși aceasta e incomparabil mai mare când există vocația. În acest caz persoana respectivă se confundă — de bucurie — cu opera ce-o face. Se identifică cu ea și e natural, în stare să dea creații prețioase.

Zilele grele pe cari le trăim, concurența mare din toate ramurile de activitate, — aceasta din cauza densității sociale — ne cer ca fiecare individ să dea maximul posibil calitativ și cantitativ — în producție. Cei

tari reușesc, cei slabi sunt învinși. Pentruca toată lumea să poată fi la înălțimea chemărilor de azi, e nevoie să dea la locul ce i se potrivește și pe care îl ceruse Platon în „Republica” sa, la locul ce-l indică aptitudinea fiecăruia.

Aflarea aptitudinilor cere mult lucru și timp îndelungat. În această chestiune importantă, rolul școlii, e din cele mai mari. Ea, cu ajutorul învățătorului, care și-a făcut zi de zi notări în caet și încearcă cunoașterea micilor săi discipoli — prin metodele de observare, experimentare și anchete ce ni-le pune la îndemână veacul în care trăim, poate ajunge la cunoașterea individualității, deci și a înclinărilor copiilor săi. Astfel stând lucrurile, deși nu i se cere să facă orientare profesională, în caz de nevoie — la rugămintea părinților — învățătorul poate da un sfat, o îndrumare în alegerea unei meserii, a absolventului cursului supra-primar.

Tot atât de prețioase îndrumări poate da învățătorul în ce privește individualitatea elevilor, deci și înclinărilor acestora, biroului psihotehnic sau celui de orientare profesională. Școala care prieste dezvoltării aptitudinilor, e sigur cea activă, în adevăratul înțeles al cuvântului. Aici copilul are posibilitatea de a-și exercita toate puterile sufletești. Nu e rău în acest sens, sistemul *Winnetka* cu clasele sale mobile. Dar fiindcă la noi nu e introdus, n'ar strica să se stabilească săptămânal câteva ore în cari elevul

să aibă toată libertatea de-a se ocupa cu ceea ce-i place mai mult.

Astfel avem prilejul de-a stabili, — pentru cari ocupații copilul are mai mult interes — deci aptitudinea lui cam de ce domeniu ține. Știind interesul, rămâne să mai stabilim gradul de inteligență generală (lucru ușor, cu scara metrică a lui Binet). Aceste două (interesul și inteligența) alăturate, ne conduc, sau mai bine trebuie să conducă pe cei cari fac orientare profesională — în alegerea unei profesii pentru candidat.

Domnul Liviu Rusu, în cartea sa citată, mai cere — și cu drept cuvânt — să se ție seamă, pe lângă cele amintite, și de *temperamentul* insului. Judecând puțin, vedem că are dreptate, fiindcă pot fi doi indivizi exact cu aceeași inteligență și același fel de interes și totuși să nu fie corespunzători ambii — de exemplu — pt. funcția de conductor de tramvaiu sau șofer. Aceasta pentru că unul are sensibilitatea mai vie, reacționează mai ușor, iar celălalt, nu. Deci și temperamentul indică drumul de luat în alegerea profesiei.

Ținând dar seamă de cele trei lucruri: *interes* (dispoziție nativă specială), *inteligență* și *temperament*, sigur nu vom comite — noi învățătorii sau mai ales cei chemați — greșeli, în îndrumarea tinerelor odrasle, spre carierele în cari să aducă fiecare maximul de folos lor și națiunii din care fac parte.

Cornelia Țint, inv.
Școala de Aplicație Sibiu.

Realizări și tendințe în școala americană contemporană

Invățământul elementar

Ținând seamă de toate aceste motive observăm că rolul școlii primare ar fi multiplu: să desvolte simțul de răspundere civică-socială și de răspundere față de cămin, să pregătească tineretul pentru nevoile vieții; să desvolte simțul practic; să pregătească tineretul pentru posturi de conduceri, să deschidă vieții o perspectivă morală; să dea educație comună pentru toți; să formeze pe

om pentru participarea estetică și recreativă; să dea primele elemente de cultură; să exploreze și să orienteze; să facă educație intelectuală; să pregătească pentru viață; să se adapteze la natura individuală a copilului; să învețe economisirea timpului și alte lucruri de acest fel. Cum se vede deci un scop general și unitar al educației nu există. Ca ultimă țință ar rămâne deci formarea cetă-

teanului și păstrarea drepturilor cetățenești. Făcând acestea înseamnă că se face educație națională și invers, făcându-se educația națională înseamnă că se pregătește tineretul pentru păstrarea acelor drepturi. Și tineretul e afectat întotdeauna de orice act educativ, care țintește deșteptarea sentimentelor naționale.

Așa se explică acel veșnic cult pentru drapelul național arborat în continuu în toate sălile de clasă. Materia de învățământ, la început, era mai mult sau mai puțin mărginită la obiectele ce au fost socotite întotdeauna esențiale, pentru adaptarea la o viață simplă. Acestea au fost scrisul, cititul și socotitul. Cu timpul acestea s'au înmulțit în raport cu standardul vieții culturale și economice.

De prezent, în afară de obiectele fundamentale cari sunt: citit, scris, socotit, istoria și geografia țării, învățământ civic etc., obligatorii pentru orice școală, programele diferă de la stat la stat, de la școală la școală și de la un an la altul. De aceea ele sunt și foarte numeroase. În biblioteca institutului pedagogic de pe lângă universitatea Columbia din New-York sunt vreo 30.000 de asemenea programe de învățământ. În aceste programe se găsesc pe lângă obiectele amintite mai sus și: științe, igienă, spelling (un obiect specific englez care se ocupă cu fiecare cuvânt al limbii engleze în parte) științe sociale, educație fizică; arte industriale, apreciere muzicală, desen, caligrafie, muzică, morală și bune maniere, protecția paserilor, prevenirea incendiului, pace, economie și multe altele.

Prezența fiecărei din aceste obiecte în programă este motivată. Intocmirea programei în genere este lăsată în grija comitetelor școlare. Statul se amestecă foarte puțin, arătând doar minimumul ce trebuie atins. Există o mare libertate în alegerea materiilor de învățământ, cât și în conducerea școlii. Ca exemplu elocvent se dă de pildă California, care în programa ei de stat din 1925 prevedea treizeci și unu de obiecte, pe când Ariema și Missouri au prevăzut numai câte patru.

Manualele de școală încă au jucat un mare rol în școala Americană. La început manualul era singurul ajutor atât pentru elevi cât și pentru învățător. Astăzi însă ele joacă un rol secundar în școala americană. La început, manualele veniau din Anglia, dar cu timpul utilizarea lor a fost considerată ca o primejdie, deoarece în ele se găseau idei în contradicție cu spiritul democratic american. Atunci au început să publice manuale autori și editori americani. Înmulțindu-se numărul manualelor prea mult, s'a găsit necesitatea de-a introduce manuale comune. Aceasta pentru ca să se ușureze munca școlarilor pe deoparte și ca să se înlăture manualele proaste cari făceau concurența celor bune pe de altă parte. Astăzi manualele de școală se prezintă în condițiuni surprinzătoare. Învățători cu aptitudini superioare, oameni din administrația școlară, oameni de știință din diferite domenii, editori cu experiență, toți își dau contribuția lor, pentru ca manualul să se prezinte în condițiuni ireproșabile. Lucrul tipografic, compactarea, hârtia întrebuințată, clișeele explicative, aranjarea materialului, stilul și compoziția toate sunt neîntrecute.

Cu toate acestea școala care-și îndrumază activitatea numai după manualele didactice e considerată o școală de moda veche. Școlile noi au redus valoarea manualului la aceea a unui simplu izvor de informațiuni, ca orice altă carte ce poate oferi informațiuni în legătură cu problema dată. Bibliotecile acestor școli sunt foarte bogate, iar activitatea școlară e mai mult o activitate de cercetare. În locul manualelor se ridică personalitatea învățătorului, care observă, stimulează, sugerează, îndrumază, provocând activitatea de recreație plină de interes și de semnificație sufletească.

Tipuri de școli sunt foarte multe. Ele variază de la o localitate la alta. Ținând seamă de mai multe considerente ar fi următoarele tipuri:

a) Tipul școlii tradiționale sau convenționale care tinde să pregătească pe copil pentru viața de adult;

b) Tipul școlilor progresive unde educația

se face prin însăși procesele vieții. Educația e începută în școală și se continuă dincolo de școală;

c) Școlile rurale cu 1 sau 2 învățători;

d) Școlile consolidate unde fiecare clasă își are învățătorul său;

e) Școlile urbane, cari nu sunt altceva decât școlile dela oraș, unde se face un învățământ adevărat modern. Cu cât orașul este mai mare, cu atât și învățământul e mai modern.

În afară de aceste tipuri de școli s'au mai făcut diferite încercări, astfel avem planul aplicat de către Harch, planul aplicat Cambridge, planul aplicat la Bataria, planul Dalton, planul Winnetka și școlile pluton. Aceste școli s'au născut din cauza numărului prea mare al elevilor în raport cu sălile de clasă. Elevii sunt împărțiți în grupe — plutoane — și când unii primesc învățământ teoretic, ceilalți sunt ocupați în direcție practică și viceversa.

Ca încheiere țin să amintesc ceva și despre „Viața în școala primară americană” și anume despre clasificarea și promovarea elevilor. Acolo elevii de un grad se împart în două sau trei grupe: mediocrii, normali și bine dotați. Pentru mediocrii programa se limi-

tează la strictul necesar, iar pentru celelalte grupe ea devine tot mai bogată. Unde se fac numai două grupe cei mai slabi execută în opt ani un program pe care cei buni îl execută numai în 6 ani. Mijlocul cel mai comun de promovare este să se facă promovarea de două ori pe an, la fiecare termen cerându-se elevului jumătate din materia unui an de școală. Așa că la școală primară de 8 ani, vom avea 16 secțiuni în loc de 8. În felul acesta copiii mai slabi pierd numai câte o jumătate de an prin repetență, copiii mai buni din contră pot câștiga o jumătate sau un grad în plus.

În realitate însă puțini copii sunt promovați fără termen. Obișnuit copiilor mai bine dotați li se dă lucru suplimentar potrivit cu puterile lor. În unele școli nici nu se comunică copiilor promovarea dintr'o clasă într'alta, ci numai părinților. Părinții în toate ocaziunile sunt ținuti la curent cu activitatea copilului și în cazuri dubioase se cercetează condițiunile de viață ale copilului în familie și cer informații de tot felul spre o deplină înțelegere a împrejurărilor.

Astfel se concepe învățământul primar în școlile din America.

Nicolae Bobeșiu,
învățător.

Ceva despre individualizarea învățământului

Secolul în care trăim este mult mai mult printr'o gândire pedagogică foarte bogată, fiind numit chiar „Secolul copilului”, după cum altădată, o parte din secolul al XVIII-lea s'a numit „Epoca luminilor”, potrivit năzuințelor sociale dominate ale vremii respective.

Până acum scopul educației era nivelarea individualităților, însă datorită unor pedagogi s'a dat un nou curent, bazat pe specificul fiecărui copil, avându-se în vedere lozincă lansată de J. J. Rousseau: „Căutați de vă studiați copiii, căci cu siguranță nu-i cunoașteți”. De altfel scopul de până acum

— de-a nivela aptitudinile era imposibil deoarece orice individ își are structura sa organică deosebită de a altuia, de unde urmează, câte personalități atâtea individualități, atât din punct de vedere psihic, cât și fizic de unde se poate trage concluzia, că până în prezent n'a putut da societății persoane de cari a avut nevoie. Prin urmare este în interesul societății, ca fiecare să ocupe locul corespunzător aptitudinilor sale, — „fiecare la locul său”, este deviza societății actuale! De aci reese lămurit, că este absolut necesar a cunoaște indivizii, spre a le putea indica locurile convenite în angrenajul social.

Aceasta dorință nu poate fi realizată așa de ușor, doar numai atunci când învățământul în massă cu „individualitățile mixte” va fi desființat, înlocuindu-l cu învățământul bazat pe grupe de individualități, găsite la începutul anului școlar, pe baze de experiențe psiho-fizice.

Dar măsurile de individualizare presupun în prealabil, cunoașterea amănunțită a realităților cu cari lucrează învățământul. În acest caz desigur se aplică principiul pedagogului Disterwed: „Educă și instruește individual”, înțelegând de aci, că educația să fie cât mai mult adaptată individualității respective, în așa fel ca orice individ să-și găsească în educație puțința de desoltare a însușirilor caracteristice lui. Aceasta înseamnă, că nu putem da copiilor aceeaș pregătire, aceeaș educație: nu putem avea aceeași școală pentru toți, cu acelaș program de cunoștințe, cu aceeaș metodă de predare și nu putem cere dela toți aceeaș efortare sau aceeași răspunsuri.

Omenirea de azi, care caută perfecționarea tuturor ramurilor de activitate, trebuie să tindă și chiar tinde a forma generații inteligente și chiar bine formate, ca apoi găsindu-și locurile convenite să se poată comporta progresului științific și practic, ducându-l la o dezvoltare cât mai amplă în spre binele omenirii. Această idee, înțeleasă

în adevăratul ei sens, este una dintre cele mai bune, dar și una dintre cele mai grele de realizat în totalul ei, întrucât reclamă o muncă nepregetată, costisitoare, pe lângă nepregătirea categorică a factorilor participanți la realizarea ei.

Acum să vedem, ce înseamnă individualizarea educației. Prin individualizarea educației se înțelege, ..luarea în considerație a tuturor însușirilor fiecărui ins sau adaptarea învățământului la grupe, spre ex: sexele: băieți și fete; viață de oraș, sat, regională, deoarece mediul influențează structura psiho-fizică a individului. Dar în sensul cel mai larg al cuvântului, înseamnă adaptarea învățământului la realități. Și atunci, acel învățământ, care permite diferențierea în dezvoltarea însușirilor oricărui ins și care se adaptează realităților cu cari lucrează, nu poate spune decât că, individualizează învățământul.

Această problemă este foarte complexă, încât rezolvarea ei reclamă o coordonare a tuturor factorilor participanți, începând cu organele școlii, programele, metoda de predare, de selecție a elevilor și culminând cu pregătirea și îndrumarea forțelor didactice, — în scopul acesta se poate concepe realizarea ei.

Samoilă Florea, inv.
Alămor—Sibiu

---

*La toacă*¹⁾

Saulo Torón

*Vremea toacei. Aur pe culmi,
peste azurul diafan al Atlanticului pace,
pe cer întâia stea,
ce 'mprăștie, nehotărâtă, lumina ei romantică...*

*In suflet dorința copilărească
de a-ți lua sborul și a te pierde în lumina
[apusului]!...*

*Tradusă din span. de
Eugen Tănase.*

---

¹⁾ Din vol. *Las manedas de cohse.*

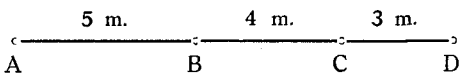
Cum socoteau străbunii

IV.

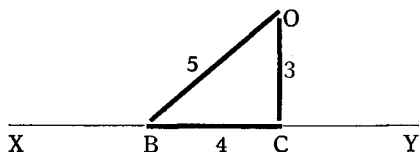
Geometria sau „măsurarea pământului”.

După istoricul grec Herodot începăturile Geometriei trebuie să se caute în Egipt, cu multe veacuri înainte de Hristos. Se știe anume că Egiptenii aveau viața legată de revărsările periodice ale Nilului. După fiecare revărsare locuitorii trebuiau să-și măsoare și să-și împartă din nou terenurile, să facă diguri și fel de fel de lucrări, cari i-au obligat să devină, încă din cele mai vechi timpuri, un fel de „ingineri agronomi”. Geometria egipteană era deci o geometrie practică: agrimensură, cum i s’ar zice astăzi.

Pentru a vedea de ce natură erau noțiunile de geometrie stăpânite de vechii Egipteni, arătăm o construcție pe care, cu mii de ani înainte de Hristos, o întrebuițau pentru a trage pe teren, două drepte perpendiculare. O sfoară lungă de 12 m. (sau 12 unități de măsură oarecare) are 4 ochiuri așezate astfel încât să împartă sfoara în 3 bucăți respectiv de 5, 4 și 3 m. (cum se vede în fig. alăturată). „Trăgătorii cu sfoara” — căci așa se numeau cei care executau

această lucrare și, cari nu trebuie să se confunde cu trăgătorii... pe sfoară din zilele noastre — având să ducă o dreaptă perpendiculară pe direcția XY, fixau punctele B și C cu niște țărushi dealungul dreptei XY și întindeau capetele A și D ale sforii până se întâlneau în O. Direcția OC, e perpendiculară pe XY. Construcția presupune cunoașterea unor proprietăți

ale triunghiului dreptunghic. Intr’adevăr, triunghiul cu laturile 3, 4, 5 unități (sau proporționale cu 3, 4, 5) are un unghi drept închis între laturile de 3 și 4 unități.

Piramidele sunt urme concrete despre știința vechilor Egipteni, căci ele cuprind o sumedenie de rezultate ale Aritmeticei, Geometriei și Astronomiei egiptene. La fel se poate vorbi de o Geometrie primitivă și la Babilonieni, Evrei și Chinezi.

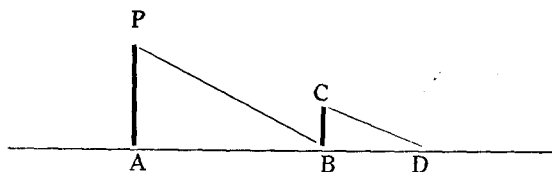
În forma și în înțelesul de azi, însă, Geometria o avem dela Grecii antici. E neîndoios că ei au primit primele noțiuni de Geometrie practică dela Egipteni. Acest fapt i-a îndemnat să numească știința împrumutată: *geo-metria*, adică: măsurarea pământului. Cu inteligența lor vie, speculativă, cu spiritul lor filosofic, Grecii nu s’au mulțumit însă niciodată să întrebuițeze Geometria pentru nevoile practice ale vieții, ci s’au ocupat cu *cercetarea proprietăților* figurilor, creind *geometria pură*, care se învață și în școala de azi. Ei n’au despărțit niciodată Geometria de sora sa mai mare: Filosofia, de aceea Platon scrisese pe poarta școlii sale filosofice: „să nu între nimeni care nu cunoaște Geometria”. Școlile unde se învață Geometrie și epocile de înflorire ale ei, coincid cu școlile și epocile de înflorire ale Filosofiei.

De aceea în istoria gândirii omenеști vom găsi și progresele Geometriei clasificate după școli: Școala Ioniană ne dă pe Tales, școala

pitagoriană cu Pitagora și elevii lui, școala din Atena, școlile din Alexandria dând pe Euclid, Archimede, Apollonius ș. a. Ne mulțumim să amintim pe cei mai vechi și totodată cei mai mari geometrii ai anticității.

Tales din Milet (640—550) cunoștea câteva proprietăți ale triunghiului isoscel, ale cercului și ale triunghiurilor asemenea. (O teoremă îi poartă numele).

Se povestește că el a măsurat înălțimea piramidelor din Egipt întrebându-l umbra lor și umbra unui baston, printr-o metodă foarte simplă, care e la îndemâna oricui. La extremitatea B a umbrei unui copac, (stâlp, pom, etc.) se așează un baston vertical. În figura alăturată AP e înălțimea copacului, BC: înălțimea bastonului, AB umbra copacului și BD umbra bastonului. Cele două triunghiuri formate sunt

asemenea având unghiurile egale, prin urmare au laturile proporționale:

$$\frac{AP}{AB} = \frac{BC}{BD} \text{ de unde } AP = \frac{AB \times BC}{BD}$$

cu alte cuvinte: înălțimea unui obiect se află înmulțind umbra lui cu înălțimea bastonului și împărțind produsul cu umbra bastonului.

Dela *Pitagora* (569—500 a. C.), unul din marii filosofi ai anticității, ne-au rămas multe teoreme din Aritmetică și Geometrie, dintre care amintim pe cele referitoare la suma unghiurilor unui triunghi, cuadratura cercului, despre corpuri solide regulate (cărora le atribuia puteri misterioase, ca și numerelor) ș. a. Tot el a dat enunțarea celebrei teoreme care-i poartă numele: Patrul construit pe ipotenuza unui triunghi dreptunghi este egal cu suma suprafețelor patratelor construite pe catete. (De altfel teorema este de origine mai veche: era cunoscută de Indieni în sec. XX. a. C., dela cari au luat-o Babilonienii).

Acela însă, care se poate numi părintele Geometriei este *Euclid* (330—275). Marea însemnătate a lui Euclid constă în aceea că adună tot ce se cunoștea în vremea lui în domeniul Geometriei și compune „*Elementele*” (în 12 părți), nume sub care e cunoscută până azi geometria clasică. Valoarea

cărții nu stă în originalitatea ei, ci în sistematizarea materialului, expunerea ordonată și metodică a teoremelor cunoscute înainte de el și în completarea sau înlocuirea unor demonstrații. *Elementele* sunt cea mai completă din scrierile clasice de geometrie. E suficient să spunem că mai toată Geometria care se învață azi în liceu este cea din *Elemente*. Aici se află și faimoasa axiomă pe care se fundamentează toată Geometria lui Euclid: *Printr'un punct nu se poate duce decât o singură dreaptă paralelă cu o dreaptă dată*.

Timp de 2000 de ani, aceasta a fost cartea de bază a învățământului Geometriei. Încât e perfect îndreptățit numele de *Geometrie euclidiană*, ce i se dă azi.

Natural că dezvoltarea Geometriei nu se oprește aici. Matematicienii de după Euclid se ocupă cu domenii noi (cum sunt conicele: elipsa, iperbola și parabola; geometria cu 3 dimensiuni) sau găsesc proprietăți noi ale figurilor și noi metode de demonstrație. Astfel încât Geometria în stadiul ei de azi trebuie legată și de numele altor mari învățați, ca: Arhimede, Apollonius, Ptolomeu, etc. Am amintit numai pe cei mai vechi; numărul lor este însă mult mai mare, până la Descartes, care combină într'un mod atât de fericit Geometria cu Algebra, creind Geometria analitică.

În secolul trecut s'au făcut încercări de-a înlocui Geometria euclidiană cu alte Geometrii. Așa *Lobatschewsky* (1793—1856) presupune că printr'un punct se pot duce două drepte paralele cu o dreaptă dată, iar *Riemann* (1825—1866) presupune că printr'un punct nu se poate duce nici o dreaptă paralelă cu altă dreaptă. Se creează astfel Geometrii *neeulidiene*, admirabile clădiri teoretice ale spiritului omenesc.

V.

Trei probleme clasice de Geometrie.

Sunt în Matematici probleme care au preocupat, secole de-arândul, pe cei mai mari gânditori ai timpurilor. Amintim pe cele mai renumite fie prin vechimea lor, fie prin interesul pe care l-au stârnit în toate vremurile.

1. *Dublarea cubului. Problema constă în a afla muchea unui cub, care să aibă vo-*

lumul de două ori mai mare decât un cub dat. La prima vedere problema ni se pare foarte simplă. Să observăm însă că un cub cu muchea a are volumul a^3 , iar unul cu muchea $2a$ (adecă de două ori mai mare), are volumul $(2a)^3 = 8a^3$, adecă de 8 ori mai mare. Așa cum se dă problema, ea poate fi exprimată algebric: să se rezolve ecuația $x^3 = 2a^3$. Mai trebuie să adăugăm că muchea necunoscută, x , a cubului trebuie aflată întrebuițând numai *rigla și compasul*, singurele instrumente pe cari le cunoșteau Grecii.

Despre originea problemei, legenda spune că odinioară (400 a. C.) în insula Delos (Grecia) izbucnise ciurma. Locuitorii îngroziți cerură sfatul oracolului din Delfi. Acesta le-a spus că pentru ca să scape de ciură trebuie să dubleze altarul zeului lor, altar care avea formă cubică. Problema mai e cunoscută sub numele de *problema delică* (sau din Delos).

Au dat soluții *apropiate* toți matematicienii mari începând dela Hippocrate (420 a. C.) până la Newton (1643—1727), întrebuițând și descoperind în acest scop curbe ca: elipsa, iperbola, parabola, conhoida, cisoida etc. și făurind aparate speciale de construcție. În fine, marele matematician Gauss (1777—1855) a demonstrat că problema nu se poate rezolva numai cu rigla și compasul.

2. *Trisecțiunea unghiului constă în a afla o metodă pentru a împărți un unghi în trei părți egale, întrebuițând numai rigla și compasul* (datează din sec. V a. C.)

Toată lumea știe ce ușor se poate împărți un unghi în două părți egale. Lucrul devine însă mult mai greu când e vorba să-l împărțim în 3 părți egale. Totuși unele unghiuri de 90° , 180° , 270° , 360° , se împart ușor, ceea ce a îndemnat pe toți matematicienii să încerce a rezolva problema generală. S'au dat și aici soluții ingenioase, unele foarte simple (până recent de tot: 1928, 1929) și s'au imaginat o mulțime de aparate cu cari să se facă construcția. Bine înțeles că toate soluțiile sunt *apropiate*, căci tot Gauss dovedește că nici această problemă nu se poate rezolva numai cu rigla și compasul.

3. *Cuadratura cercului este cea mai celebră din problemele tuturor timpurilor. Ea constă în a construi, numai cu ajutorul*

riglei și al compasului, un patrat care să aibă o suprafață egală cu a unui cerc dat. Academii de științe, învățați, oameni bogați au fixat diferite premii pentru cei ce-ar putea rezolva problema. Așa se explică de ce „cuadratorii” s'au înmulțit foarte mult într'o vreme și mai sunt și azi, deși acum nici o societate științifică numai ia în considerare soluțiile lor.

Să observăm că suprafața cercului e dată de formula πr^2 , unde π este *câtul dintre lungimea cercului (L) și diametrul său*, iar r e raza cercului. Suprafața se mai poate calcula și cu formula $\frac{L \cdot r}{2}$ care se poate interpreta ca suprafața unui triunghi cu baza L și înălțimea r (Supr. tr. = $\frac{B \cdot i}{2}$). Putem găsi ușor un patrat care să aibă suprafața cât triunghiul acesta și deci problema cuadraturii ar fi rezolvată. Prin urmare totul se reduce la aflarea *lungimii cercului* (a *circumferinții*, cum se mai zice), sau mai precis, la calcularea cât mai exactă a lui π , căci de el depinde lungimea cercului.

Pentru π ¹⁾ s'au calculat valori încă din vremurile foarte vechi. Egiptenii cu 2000 ani a. C. aflaseră valoarea $\pi = \left(\frac{16}{9}\right)^2 \approx 3,16049$, Chinezii (1100 a. C.) aflaseră $\pi = 3$, și în sec. III. d. C. $\pi = \frac{157}{50} = 3,14$. Indienii (sec. VI. a. C.) aveau $\pi = \left(\frac{7}{4}\right)^2 = 3,0625$. Chiar și în Biblie și în Talmud găsim amintindu-se că înconjurul cercului e de 3 ori mai mare ca diametrul său. Toți geometrii greci s'au ocupat cu calcularea lui π . Amintim doar pe *Arhimede*, (287—212) care găsisse prin metode mai științifice decât înaintașii săi, o valoare apropiată de cea de azi. Romanii — slabi calculatori — se mulțumeau cu valoarea puțin exactă $3\frac{1}{8}$. Ca model de minuțiozitate în calcul amintim pe francezul *Viète*, care în 1593 calculând perimetrul poligonului cu 393216 laturi, află pe π cu 9 zecimale exacte: 3,141592653. Incepe acum o epocă în care π se calculează cu metode *analitice*, prin serii cu un număr infinit de termeni (Newton, Leibnitz, Fermat etc.) S'a ajuns să se calculeze astfel foarte multe zecimale (care

1) Litera π este p grecesc și s'a întrebuițat pentru prima dată de englezul W. Jones (1706). E inițiala cuvântului *periferia* sau *perimetrul*.

în practică n'au nici o întrebuintare). W. Shanks în 1874 a calculat 707 zecimale exacte!

Pentru a se putea ține minte un număr dorit de zecimale s'au imaginat diferite metode mnemotehnice. Iată unul în românește:

3, 1 4 1 5

Așa o lume o crede

Progresul și elanul spori

Cel antic geometru Archimede

Arătând socotirea lui „pi”...¹⁾

Numărul literelor fiecărui cuvânt, arată cifra respectivă dintre zecimalele lui π .

Din cele de mai sus se constată că oricât de exactă ar fi măsurarea și oricât de ingenioasă metoda de calcul, *diametrul nu se cuprinde de un număr exact de ori în lungimea cercului*, deci π nu e număr întreg, nici fracționar nici rațional. *Lambert* arată (1761) că π e număr irațional (adecă are un număr întințit de zecimale), iar *Lindemann* (în 1882) arată că π e transcendent, adecă nu poate fi rădăcina unei ecuații algebrice raționale. Cu alte cuvinte nici această problemă nu se poate rezolva numai cu rigla și compasul și deci e inutil să mai încerce cineva a afla cuadratura cercului după cum inutil e azi să se ocupe cineva cu găsierea unui *perpetuum mobile*.

VI.

Cărți vechi românești de Matematici.

(Notiță bibliografică).

În Principatele Române înainte de 1795 și în Ardeal înainte de 1777, nu s'au scris cărți de Aritmetică în limba română. Am avut totuși cărți scrise de autori români, sau pentru Români, în grecește, slavonește sau franțuzește, dincolo de munți și în latinește nemțește sau ungurește, dincoace de munți.²⁾

Prima Aritmetică tipărită în românește apare la Viena în 1777 și e intitulată: „Ducere de mână către Aritmetică”, sau socoteala pentru treaba pruncilor românești celor

¹⁾ F. Cămpan, Cernăuți, V. Gazeta matematică an. XLII Nr. 4, 1936.

²⁾ În Principate s'au scris mai multe asemenea cărți, mare parte rămase în manuscris. Amintim doar pe a lui *Nicolae Milescu-Spătarul* tip. în slavonă la Moscova în 1672.

În Ardeal s'a întrebuintat mai ales „*Anleitung zum Rechnen*” tip. la Buda (I. ed. în 1780) și *Compendiul lui C. Wolff* (Cluj 1773).

neuniților ce se învață în școalele cele mici” (151 pag.) scrisă în românește (cu cirilice) și nemțește.

În 1785 *G. Șincai* tipărește la Blaj o *Aritmetică* (82 pag.) în românește cu cirilice.

În 1805, *Gr. Obradovici* (director al școlilor naționale militarești din Caransebeș), publică o *Povățuire către învățătura socoatei sau Arithmetica* (96 pag.)

În 1806 la Buda apare: *Povățuire către Aritmetică* (102 pag.) anonimă.

În Principate în 1795 se tipărește la Iași de către Episcopul *Amfilochie* al Hotinului: *Elemente aritmetice arătate firești*.

În București, prima Aritmetică tipărită este a lui *I. Eliade Rădulescu* la 1832, foarte însemnată pentru că creează în mare parte terminologia matematică românească.

În 1834 *G. Asachi* tipărește la Iași o Aritmetică. Urmează în 1835 Aritmetica lui *G. Pop*, care în ediția din 1850 introduce și sistemul metric și fracțiile zecimale.

În 1837 *Petrache Poenaru* tipărește prima *Geometrie în limba română*:

Printre Geometrii se pot aminti:

— Învățătura pentru măsurarea buților cu cotul Bc. 1795.

— Învățătura a măsurării buților cu cotul. Buda 1824 și

— Otarnicul și cotitorul român de I. Vâlceanu. Bc. 1834.

Tot în 1837 *G. Asachi* tipărește Algebra și în 1838 Geometria și Trigonometria (cu Geodesie și Cosmografie). În acelaș an apare la Brașov o „*Pravilă comercială*” de *E. Nichifor* un fel de manual de Matematică comercială.

În 1839 prof. *Alexe Marin* publică la București o Geometrie practică intitulată: „*Moș Pătru sau învățătorul de sat*” (95 pag.) și în 1843, o Aritmetică.

În fine, în 1850 apare *prima Trigonometrie tipărită în românește*, compusă de *D. Paulid*.

Pe lângă cărțile tipărite s'au păstrat manuscrise românești dintre cari cel mai vechi este: *Aritmetica lui Matei Milo* din 1795.

Deși netipărite ocupă locul de frunte între vechile manuale românești, manuscrisele lui *G. Lazăr* și anume: „*Aritmetica matematicască*” scrisă în 1821 „întru folosul școlărilor săi den Școala den Sfântu Savva”. (S'a

tipărit în volumul „Viața și opera lui G. Lazăr” de Bogdan-Duică și Popa Lisseanu în 1924). Alt manuscris al lui Lazăr este „Trigonometria cea dreaptă” (1821) tipărită de Tr. Lalescu în 1919 în Biblioteca Gazetei Matematice. Ea e prima Trigonometrie scrisă în românește. Din însemnările lui Lazăr reiese că ar fi scris și o Geometrie, căreia însă nu i s'a găsit decât cuprinsul.

* * *

Pentru ca să ne facem o idee de cuprinsul vechilor cărți românești de Aritmetică, dăm pe scurt cuprinsul Aritmeticii lui Gh. Lazăr. Ea începe cu următoarea definiție: „Aritmetica este știința care ne învață a socoti adecă a găsi den oareș care numere date, alte numere necunoscute care au cu ceale cunoscute atârnare”. Tratează: adunarea, scăderea, înmulțirea, tabla socotelii sau tabla pitagoricească (tabla înmulțirii*), împărțirea**), despre cuvânt aritmeticesc (raport), analogie (proporție), frângerii (fracții), numărul patrat, cubul, rădăcina patrată, cea cubicească, aflarea celui de al patrulea analog, regula de aur (de 3) dreaptă și întoarsă (directă și indirectă), simplă și înduplecată (compusă), socotirea cametilor, arânzilor, a chirilor, regula tovărășiei (probl. de asociație), frângerile cu zece (fracții zecimale).

Se vede că ele cuprind cam aceeaș materie ca și cărțile de azi.

Geometriile au și ele cam aceeaș compunere ca și cărțile de azi.

Sunt de tot interesul expresiunile întrebuințate. Cităm câteva.

La Amfilochie (1795): *triangol ecfilater (triunghiu echilateral), cfadrat întocma sau rătund (patrat), strună (coardă) etc.*

La G. Lazăr: *drept căzătoare sau perpendicular (perpendiculară), dreptalergătoare (paralele), ipotenus, baieră (ipotenuză), sul*

*) În paranteză punem numirea de azi.

**) Iată cum se face proba sau cercarea împărțirii: „De vrei să spitești de este împărțeala dreaptă; nai alta dea face, decât să înmulțești pe împărțitorul cu coprinsu, sau arătătorul (cătul), adăogând și rămășița, de cumva au rămas vreuna, și de va eși suma, asemenea numărului de mijloc (deimpărțitul) atuncea i bine”.

(cilindru), tăietură (secțiune), triunghiu asemenea lăturat (echilateral), asemenea piciorat (isoscel), tăetoare (secantă), atingătoare (tangentă); hotărire (definiție), a desface (a rezolva), privire (teoremă), vrednicie (axiomă), etc.

La G. Asachi: *șintă sau miezul cercului (centru), se lovește (concordă), brâul pământului (ecuator), etc.*

Ne-am mărginit numai la cărțile vechi de Matematici scrise în românește. Cu descrierea și comentarea celor mai multe dintre ele s'a ocupat dl Ing. Insp. Gen. I. Ionescu, cel mai bun cunoscător al trecutului Matematicii la noi. Tot în acest domeniu a dat o foarte prețioasă privire istorică, distinsul profesor dela Universitatea din Cluj și cunoscutul istoriograf al științelor dl P. Sergescu în: „Histoire des sciences Mathématiques et Physiques en Roumanie”, publicată și în Rev. Matem. din Timișoara, an. XIII, Nr. 10 și 11 1933-34. Aici se dă și o foarte întinsă bibliografie, unde sunt amintite pe lângă altele, articolele și cercetările d-lui Ing. I. Ionescu, publicate în Gazeta Matematică din București.

În afară de cele amintite aici, am mai utilizat:

— Tr. Lalescu: *Trigonometria lui G. Lazar*, Bibl. Gazetei Mat., Bc. 1919.

— G. Bogdan-Duică și Popa-Lisseanu: *Viața și opera lui G. Lazar*, Bc. 1924.

— Victor Marian: *Scrierile matematice ale lui G. Lazar*, G. M. XLI, Apr. și Mai 1936.

— Victor Marian: *O ediție clujană a compendului lui Gh. Wolff*, G. M. XLII, Nov. și Dec. 1936.

— Victor Marian: *Aritmetica lui G. Obradovici*. G. M. XLII, Martie 1937.

— I. Ionescu: *Prima Aritmetică tipărită în limba română*. G. M. XLI, Sept. 1935.

— I. Ionescu: *Vechile Geometrii românești*, G. M. XL, Iulie, August 1935.

Pentru trecutul Matematicilor amintim:

W. W. Rouse Ball: *Histoire des Mathématiques* Paris 1927.

A. Hermann: *Das Delische Problem*, Leipzig 1927.

W. Breidenbach: *Die dreiteilung der Winkels*, Leipzig 1933.

E. Beutel: *Die Quadratur des Kreises*, Leipzig 1933.

F. Câmpan: *Despre originea Teoremei lui Pitagora*, Gazeta Matem., Bc. XLII, Apr. 1937.

Int. Maior Gomoescu: *Metrica Generală*, Bc. 1924.

G. Mihail Lazărescu: *Cifrele* (B. cunoștințe foloșitoare).

A. Calculator.

Satul și tradiționalismul educativ

De **Helgiu Aurel**,
inv. Sângătin-Sibiu.

Putem alunga orice din mintea noastră, timpul însă nu. El v'a continua să curgă cu aceeași regularitate specifică în infinitul infinit, ducând cu el trecutul rudimentar al satelor noastre cristalizat prin seva unui tradiționalism, transmis prin arterele celulelor sociale, uniformizate în port, în limbă și în unionitatea conștiinței, a unei conștiințe conștiente, reflexă a unor vremuri aspre și reci, fatalități a unor momente istorice oxidate de teologia patologică a sociologiei destructive a timpului.

Și dacă momentele istorice au fost o completă serie de intemperii sociale, alimentate de acea teologie destructivă, satetele noastre, în speță elementul autohton, implacabil, prin esența tradiționalismului a știut să mențină trează acea conștiință vie și neprefăcută a sufletului nostru etnic.

Natura, prin mediul ei geografic, prin mediul ei cosmic, înadins creată par'că de puterea Divină a Diadei pentru protecția tradiționalismului nostru, sau poate chiar tradiționalismul nostru s'a născut din puterea Divină a Diadei manifestată prin mediul ei omliant, a fost în toate timpurile o prietenă fidelă și indispensabilă în viața intimă a poporului nostru.

Ea, prin fidelitatea ei a știut să facă din elementul autohton un element creator al graiului, al plastice și al cântecului liric, expresii adânci ale sufletului, ale conștiinței noastre tradiționalizată dealungul nesfârșit al veacurilor.

Ce altceva ar putea fi mai frumos, mai pios decât povestea munților noștri?

Ei pot spune tuturor, căci din cea mai adâncă vechime înaintașii noștri au fost stăpânii lor. Retrași din bătaia barbarilor s'au adâncit cu totul în mândra îngrădire de codrii și de stânci, în liniștea măreață a lor, unde n'a fost vale, n'a fost izvorăș, n'a fost stâncă de care să nu-și fi legat o bucățică din viața lor.

Plugarul, gloata de muncă și de indu-

rare, poporul cel mult, pe care porunca împăratului nu l'a privit și pe care moartea nu l-a înspăimântat, el n'a avut inima să se înstrăineze. El în ciuda tuturor s'a ridicat în adâncimea munților, în liniștea măreață a lor, unde încetul cu încetul și-a înfiripat prin locurile mai ascunse ale văilor, ale codrilor, sau ale stâncilor, forme de așezări noi.

Crucea, simbolul suprem al credinței născută odată cu el, n'a fost uitată. Ea a fost dusă și înfiptă cu pietate în pragul solemn al stâncilor sau în gura binevoitoare a peșterilor, unde s'au aprins zilele de sărbătoare întocmai ca niște candelile sacre în întunecul timpului.

Aici preotul, unul din ei, desculț sau în opinci, cu fața roasă de suferinți, cu părul alb lăsat în voia vântului, cetea celor din jur din tratajul latinesc. Tăcuți, cu ochii umezi, pierduți în josul munților, păstorii ascultau glasul cald și sonor al preotului. El le cetea despre Isus, despre minunile lui, despre patimele și jertfa lui pentru mântuirea lor.

Așa în liniștea măreață a munților sufletele lor au sorbit însetate din credința cea adevărată, transcrisă și tradiționalizată prin plastica vieții religioase dealungul veacurilor.

Nici fluerul, nici cavatul, n'au fost străine de sufletul păstorilor noștri. Scăpate din zigzagurile briceagului. — adevărate forme de operă creatoare — erau purtate cu multă dragoste, cu multă cinste și mândrie în tot drumul vieții lor de păstori.

Frumoase erau zilele cu soare, dar mai frumoase nopțile cu lună, când sunetul cavatului îngânat de clinclatul clopoțelului lovit de rumeșătoarea ce-și căuta tăcută locul de odihnă, suna prelung în ritmul unei doine, în ritmul unui suflet fără grai, dus de murmurul apei departe... tot mai departe, în abisul văilor, de unde alt fluer, alt cavat, altă doină, alt cântec lua viață din viața păstorilor, din viața sufletului lor.

Așa s'a născut cântecele noastre lirice, izvoare de adevăr, izvoare de bogăție și de inspirație, prin care ne-am păstrat neprefăcut și viu sufletul nostru etnic.

Așa s'a născut glasul lor misterios prin care ne-am păstrat originalitatea poporului nostru.

Dar, nici zilele cu nori sau nopțile cu ger nu erau displăcute în viața păstorilor, în viața poporului nostru așezat în acea lume imensă a munților, a văilor și a stâncilor, unde viforul născut par'că din puterea Divină a Diadei scăpa hidos din rezervorul rece al înghețului pentru ca lovit de colțul sgronțuros și neclintit al stâncilor să-și trimită plânsul lui sinistru și prelung în întunerecul greoiu al nopții. Unul câte unul, înecați în gura cojocului alb sau scăpați în rosturile unui suman, coborau sau suiau pe cărările accidentate, unde departe, acolo unde lumina gălbue a unei lumini de ceară sau de său, sau chiar a focului din vatră, îi chema în lumea poveștilor, în lumea bazmelor, în lumea unde lua viață rima cântecului nostru liric, în acea lume unde totul se termina în sfârșitul fuselor, în zumzetul sucalei sau în șoaptele de dragoste ale flăcăilor noștri.

Iată deci formele creatoare ale tradiționalismului nostru plastic, liric și folcloric prin care ne-am păstrat originalitatea etnică a poporului nostru dealungul greoi al timpurilor. Ce alt tezaur de adevăr, de bogăție, de credință și de inspirație ar putea fi la baza conștiinței noastre naționale, decât tradiționalismul sociologiei creatoare și constructive a sufletului nostru etnic.

Ce alte forme, ce alte principii, instituții sau organizații au putut sta implacabile în fața teleologiei destructive a timpului, decât satele noastre, acele așezări primitive prin forma lor, alimentate de tradiționalismul sufletului nostru, alimentate de acel tradiționalism, care în esența lui n'a fost altceva decât forma cea mai perfectă a unei pedagogii primitive, a unei pedagogii anonime lipsite de autor, dar cari sigură și conștientă ne-a dat tezaurul de adevăr al sufletului nostru etnic.

Satele noastre prin forma lor rudimentară, prin acea formă a pedagogiei primi-

tive ne-a dat sănătatea și puterea conștiinței noastre naționale. Căci prin ce altceva trăim ca neam decât prin puterea primitivă a satelor noastre în esența cărora ne lămurim ca națiune și pentru care orașele sunt adevărate morminte ale conștiinței noastre naționale.

Am putea spune chiar, că sângele însuși e o tradiție a neamului nostru. E o tradiție însă de ordin biologic. E ceea ce se predă, e ceea ce se transmite dela unii la alții, dela generație la generație. Există o analogie, un paralelism între tradiția sângelui nostru și între tradițiile graiului nostru. Și acest paralelism, această analogie e de ordin psiho-biologic, deoarece sângele transmite viața biologică, iar graiul transmite expresia, gândul sufletului nostru.

Tradiționalismul nostru sub toate formele lui, fiind vecinic în trecere rămâne totuși pe loc. Căci există creat pentru el un suport și acel suport nu e altceva decât pământul, totuși, pământul nostru românesc deasupra căruia plutesc sufletele moșilor noștri uitați în pământul patriei. Conștiința lor însă le supraviețuiește prin tradiționalismul anonim, care nu este altceva decât simbioza trecutului cu prezentul.

Și acum după o mică incursiune făcută în trecutul rudimentar al satelor noastre, al tradiționalismului nostru creat din aceleași lucruri, din aceleași suferințe ale moșilor noștri, pentru aceleași aspirațiuni — esența națiunii noastre — să ne întoarcem la actualitatea unui spirit nou al vremii localizat în urma unionității absolute: un singur suflet, o singură țară, finalul unui vis realizat prin spiritul de jertfă al neamului nostru.

Acest spirit nou al vremii e însuși esența tradiționalismului nostru alimentat din el și pentru el sub diferite forme, prin diferite asociații, organizații sau instituții toate având însă același ideal „Idealul național” — esența istoriei noastre — rezultatul instinctului de conservare al vitalității naționale, al cărui suport e pământul patriei, tradiționalismul și conștiința națională unificate în spiritul nou al vremii, creator de devize:

„Credință și muncă pentru Țară și Rege”.
Sănătate.

In loc de ceva mai bun

Ni-se îmbie prea des ocaziunile, să simțim și să vedem priviri chiorăse, pline de veninul desconsiderării, îndreptate înspre învățători. Și ele sunt, cu atât mai dureroase, mai vrednice de respins și încă cât mai brutal, cu cât nu vin dela oameni, cari ar stăpâni o cultură superioară, sau că s'ar fi făcut vrednici, de vreo deosebită stimă, fie prin locul ce-l ocupă în ierarhia socială, fie prin vreun act săvârșit în interesul binelui obștesc. Nu. Gesturile umilitoare vin, în cele mai multe cazuri, dela indivizi, cari în cele mai bune condițiuni nu stau pe o treaptă mai urcată decât noi, ba și mai des dela cei, cari sunt cu mult mai sub nivelul pozițiilor noastre culturale, sociale etc. Pentru aceștia și pentru alții, strecurători prin viață, înaintea cărora nu se ivește falfăind nici un ideal, purtarea noastră de oameni ai ordinii, ai iertării, ai tăcerii, ai căutării de pace, nu e prețuită de gest al înțeleptului, conform dictonului „înțeleptul iartă prostului”, ci formează un stimulent, un imbold, de a ne ataca și mai curajos, când li-se ivesc ocaziile.

Sunt multe cazurile și atât de diferite încât, ne dispensăm a le înșira cu numele. Colegii, tineri și bătrâni, asemenea și colegile ar ști și ar avea ce istorisi, culegând date din câmpul experienței lor.

Scopul acestor rânduri fiind cu totul altul, decât cel bănuît, să părăsim drumul incriminărilor, deplasându-ne pe un alt teren, al îndreptărilor în spre bine.

M. Sa Regele Carol II cu istorica cuvântare, ținută în congresul extraordinar din 8 Iunie 1936, intenționat a vrut, ca cu regească hotărâtă putere să ridice și așeze învățătorimea română a acestei țări de-asupra pigmeilor și-a epigonilor de toate zilele și mai presus de măruntele, cârticoasele și deschilibrătele lor preocupări.

Învățătorimea română în congresul istoric din 1936 a fost smulsă din hărmălaia și sfărâneria de toate zilele. Ea a fost angajată, înrolată într'o oaste de voluntari, într'o armată de pioneri, deschizătoare de noi drumuri, făuritoare de noi orizonturi.

Scriitorul acestor rânduri a înțeles sensul cuvintelor regale nu ca o recunoscătoare răsplată pentru ce s'a făcut până acum, ci mai mult ca o chemare la ce va trebui să se facă de-acum înainte. De-acum înainte va trebui să se încoarde brațul, să se frământe spiritul, să descopere creerul, să se oțelească voința, hotărîrea de-a nu se părăsi nici pe o secundă din vedere, idealul, marele ideal de-a readuce aceasta nație, din care facem parte, la o altă înțelegere, la o mai unitară sfortare în spre binele comun.

Răvășit sufletește, ros de vicii și boli, demoralizat de toate promisiunile neîmplinite, căinit de minciunile domnești, împovărat și apăsător de sărăciile sufletești și materiale, poporul românesc, cel mai bun popor din lume, își caută azi mântuitorul, pe care nu-l va găsi decât, dacă premergătorii îi vor înlesni calea.

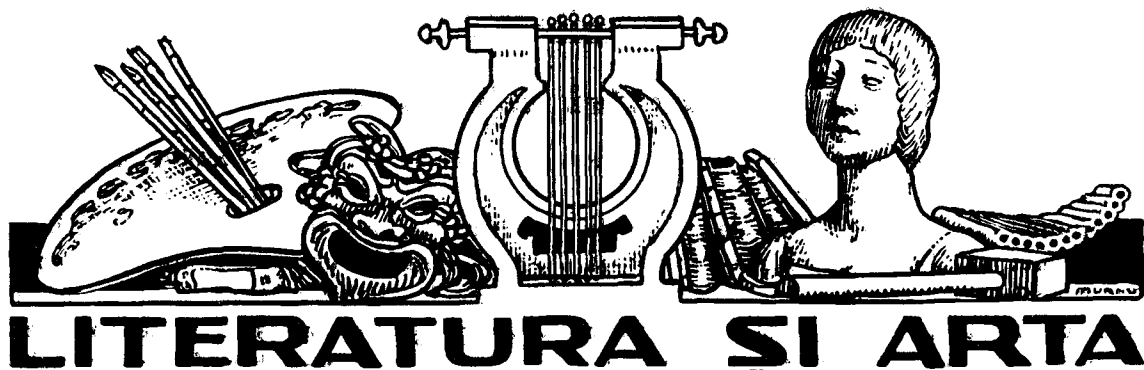
În fața învățătorimii române se ridică azi imperative categorice: „trebuie schimbat sufletul acestei nații” a comandat Regele. Cu muncă bine dirijată, cu o voință mai tare ca fierul călit în focul purificator, învrăstăta cu plăcerea de-a duce la bun sfârșit clădirea începută, învățătorii vor birui.

Iată cu ce pot răspunde învățătorii neisprăviților, defaimatorilor, liliacilor și cârticelilor din umbra neputinței lor. Pentru aceea învățătorii tac, sufer și nu reacționează la plesniturele băloase ale atâtor ipocondri, cari cred despre ei, că sunt inventatorii aței mămăligii.

Învățători, luați seama, cu cât cineva se poate ridica mai sus, prin propria-i forță, cu atât e mai sortit să fie ales țanta tuturor dușmăniilor și-a atacurilor. Ați știut-o? Atunci să mai experimentați ceva: cu cât veți stăruî mai mult pe drumul muncii constructive, a idealului luminos, cu atât vor slăbi săgețile și se vor adânci pocniturele în neantul ascunzătorilor.

Nu găseam, cu toată căutarea, cuvinte mai dragi să vă adresez, acum la o răspântie, care ne va despărți pentru două luni de vacanță.

Petrea Dascălul.

Cântec trist

*Sunt omul durerii, eu sufăr mereu,
Mi-i viața o frunză purtată de vânt,
Ani grei duc pe umeri pe drumul meu greu:
Ani grei de speranțe, de visuri și cânt.*

*Mi-s mâinele reci, mi-i capul fierbinte,
Iar ochi-mi sunt două făclii ce se stâng,
Ș'o umbră de om. Ca 'n cărțile sfinte
Sunt omul durerii, ce rabd fără să plâng.*

*Trec ani peste ani și anii se-aștern
Pe-ai mei umeri slabi, cu boli și dureri,
Îndur chinuri mari ca cei din Infern:
Sunt omul durerii, sunt omul de eri.*

Neculai Chirica—Iași

Națiune și educație națională

Dintre unitățile sociale cea mai superioară și mai perfectă este națiunea. Să studiem mai de aproape această unitate socială. În decursul timpurilor s'au ivit mai multe teorii cu privire la esența națiunii, dintre care trei sunt mai răspândite. Prima este teoria „metafizică spiritualistă”, care spune că națiunea este „un suflet al poporului, care creiază și care are conștiința de sine”. Această teorie a fost acceptată de romantism. A doua este teoria „materialismului național”, care susține că națiunea este o substanță ereditară, care se propagă din generație în generație. Nici una din aceste teorii nu reușesc să dea definiția completă a națiunii.

O a treia teorie numită a „emperismului național” pleacă dela experiențele sociologice luând ca puncte de conducere factorii constitutivi ai națiunii, rasa, limba, religia, teritoriul, trecutul istoric și legile comune la care se mai adaugă voința și conștiința națională. Această teorie are un caracter vădit superior față de celelalte două teorii, fiindcă aceste elemente contopite într'un întreg pot să dea acea unitate care se numește națiune. Cu timpul și această teorie empiristă a cărei reprezentant a fost italianul Mancini, a fost contestată pe motive puțin justificate de către „realismul critic” care tinde a găsi numai elementele tipice și esențiale ale națiunii.

Referindu-ne mai mult la realitatea noastră națională, să luăm pe rând toate elementele constitutive, să vedem care ar putea lipsi într'o măsură mai mare sau mai mică și care ar fi de o importanță mai mare în formarea națiunii. Cu toate că nici un fenomen social nu coincide cu rasa, ea ră-

mâne elementul fundamental al națiunii, fiindcă nația este o comunitate de sânge unificat în cursul unui proces secular de încrucișări variate. Dela rasa latină nația română are caracteristicul său latin și cultura veche latină pe care o are Galia și Bretania. Teritoriul este un element de o însemnătate covârșitoare pentru națiune, fiindcă este leagănul și locul de dezvoltare al ei. Dacă o nație nu se dezvoltă pe un teritoriu propriu bine precizat și adaptat nevoilor ei, în scurt timp va dispărea. Puterea nației depinde de întinderea și fertilitatea pământului său, care este baza existenței sale. Unei nații nu i se poate contesta dreptul de a trăi și de a se dezvolta pe pământul care s'a născut, de asemenea nu i se poate cere ca să-și împartă teritoriul cu alții, căci ar aduce după sine peirea ei.

Tradiția este elementul care leagă mai strâns generațiile între ele, indivizii între ei și pe toți aceștia de teritoriul pe care trăiesc. Este complexitatea de fenomene, în care se păstrează toate bucuriile, suferințele, poveștile, cântecele, moravurile și momentele naționale, toate acestea arătându-i neamului ce-a fost din cele mai depărtate vremuri până astăzi.

Prezentul îi leagă pe toți cei de-un sânge, prin interesele comune, care se întretaie și se încheagă în acel punct superior al iubirii de patrie. Viitorul este prelungirea intereselor obștești în timpurile ce ne stau în față, până la idealul unei viețuiri mai depline și a unei sorți mai bune pentru cei ce vor urma. Voința națiunii prezintă aceleași aspirații pentru viitor, care privesc mai ales menținerea și încadrarea ei în omenire căutând

să fie pe o treaptă cât mai înaltă de cultură. Deci o națiune trăește înfiptă cu rădăcinile în trecut, cu coroana în prezent și cu mugurii imbobociți pentru viitor, muguri care neconținut trebuie să privească spre înălțimile albastre ale cerului, unde își are tronul Tatăl tuturor.

Limba este un criteriu și un element al națiunii, care se poate învăța și transmite fără ca să te încadrezi în acea națiune, fiindcă naționalitatea nu se învață. Un alt element al națiunii este religia, care potențează legăturile și solidaritatea dintre incivizii națiunii. Religia la care neamul românesc ține atât de mult cu cultul care l-a moștenit, obiceiurile sfinte formează acel element mistic care intră în ființa națiunii. Biserica în momente critice este locul de refugiu, focarul de cultură, toiașul de sprijin al neamului. Biserica ca instituție s'a acomodat necesităților neamului, de aceea o socotim instituție națională. Ea lucrează pentru prosperitatea neamului și face parte integrantă din el. Pe lângă aceste elemente socotite secundare în viața națiunii, mai sunt două elemente care fac coeziunea între celelalte elemente dând astfel caracteristica și însăși ființa națiunii.

Acestea sunt voința și conștiința națională, care determină pe fiecare individ să trăiască în națiunea sa și îl face conștient de această trăire în și pentru națiune. Voința indivizilor componenți ai națiunii se contopește într'una singură mai vastă, care e voința națională. O nație e reală, numai dacă voiește să existe, numai dacă membrii ei își dau consimțământul de a trăi împreună, altfel zis numai dacă trăiește în fiecare individ. După toate câte le-am relevat până acum definim națiunea ca: „totalitatea indivizilor de același sânge, așezați pe un pământ determinat ca bază necesară a existenței lor, având același grai pe care ei l-au format, același trecut, aceleași interese prezente, aceleași aspirații pentru viitor, alcătuind aceeași putere și aceeași voință”.¹⁾

Această unitate numită națiune se află încadrată în umanitate, ocupând un loc după

cultura care o are, cu care contribuie la cultura umanității.

În epoca noastră există o serie de curente și doctrine care neagă dreptul de existență al națiunii înlocuind-o cu umanitatea. Acestea sunt; umanitarismul, socialismul cosmopolit, ateismul, bolșevismul și comunismul care slăbesc puterea de rezistență a națiilor și care sunt un produs în special al unor traficanti de națiuni.

Națiunea ia parte la formarea umanității numai prin interesele ei și prin ea. Umanitarismul este admisibil numai prin naționalism. Odată ce o națiune lucrează pentru a-și crea o cultură superioară, implicit lucrează și contribuie la cultura umanității. Atunci nu avem nevoie de contopirea națiilor și de legături solidare internaționale între diferitele clase sociale din sânul națiilor. Națiunile nu există în sânul omenirii decât prin cultura lor deosebită cu caracterul etnicului lor.

Îndată ce împrumută cultura altor neamuri se confundă cu ele și cu timpul dispar. Nația este unitate lăsată de Dumnezeu pe pământ și ea trebuie să se apere și să se păstreze, să servească credința și scopurile mântuitoare ale Dumnezeirii. Acestea toate nu se pot face decât prin naționalismul conservator și constructiv care e instinctul de conservare al fiecărei națiuni, care dă pacea lumii și progresul civilizației umane. Acest curent care dă putere de rezistență națiilor se pună zăgaz propagandelor internaționaliste, care au început a se întepi în toate țările în timpul din urmă. Deci națiunile trebuie să fie legate de omenire prin cultura lor originală și prin naționalismul lor, care le face să dănuiască.

Suntem însă noi o națiune? Da, fiindcă avem un teritoriu pe care s'a dezvoltat poporul nostru în decursul vremurilor și care nu a putut să fie răpit decât vremelnice, a cărui configurație este adaptată neamului care îl locuiește și va trebui să-i slujească numai și numai lui, pentru că el l-a apărut cu brațele și piepturile sale. Avem o limbă, avem o credință, același trecut și suntem capabili de o cultură originală. Avem o

¹⁾ A. C. Cuza: „Naționalitatea în artă”.

conștiință și o voință comună, care vor trebui cultivate încă. Acestea sunt criterii după care ne putem afirma ca națiune tânără. Până aci paginile istoriei sale sunt brazdate de lacrimi, sânge, prădare și jaf.

Chiar ultimii 19 ani în care putem vorbi de libertatea sa nestingherită, streinii acaparatori și hrăpăreți au inundat țara încercând o nouă robire. Până când unele popoare își

formau centre de cultură și aveau libertatea și mediul de a creia, poporul român, alerga când la răsărit, când la apus ca să țină piept cutropitorilor.

Acum când a ajuns nație de sine stătătoare trebuie să-și creieze o cultură proprie și un fond de viață națională.

Vesa V. Aron
cl. VII-a normală.

(Va urma).

Oameni și fapte

Insemnări dintr'o scurtă călătorie

Vânturând hârtiile adunate în buzunarele hainelor, — în cursul unui interval de timp, destul de lung, — am aruncat pleava în coșul sobei, iar unele însemnări le-am pus în sacul așteptărilor, ca pe niște grăunțe bune pentru anii secetoși.

Cum colaboratorii acestei pagini sunt în greva scrisului, încerc să samân în ogorul revistei din grăunțele puse de-o parte pentru timpul neroditor.

Așa am ajuns să încretez însemnările de mai jos, care bine era, dacă s'ar fi putut înlocui cu ceva mai de preț.

Cu prilejul Congresului general al învățătorilor, ținut la 5, 6, 7 Septembrie 1936 în Cernăuți, — la întoarcerea acasă, m'am folosit de avantajul prilejului, de-a putea vedea, — fie și din fuga trenului, — două țări vecine: Polonia și Cehoslovacia.

Urcați, la ora 5 dimineața, în trenul, ce avea să ne poarte pe plaiuri străine, unde nu aveam rude, nici prieteni printre călători, ne-am înțeles, — doi buni tovarăși de drum: eu și soția mea, — ca nimic să nu ne scape nevăzut, neobservat, neînsemnat pe filmul ținerii aminte. Și cu toată oboseala unei călătorii lungi și chinuită și-a unor nopți petrecute într'o odihnă în rate, înarmați cu voința tare, de-a nu ne lăsa seduși de chemările lui Morfeu, ne-am înțepenit unul la fereastra de-a dreapta, celalalt la stânga și ne-am făcut numai ochi și urechi.

Tot și toate ne erau necunoscute. Fiecare petec de pământ, fiecare colțisor, părea, că

ne imbie ceva nou, ceva inedit. Și cocenii porumbiștilor ruginite, gălbineala frunzelor, încrețiturile apelor, mișcările oamenilor ne păreau mai altcum, mai diferențiate de cele lăsate în patria strămtă a ținutului, din care ne-am desprins. Dar eram tot în țară, alergam tot pe pământul scump al patriei, ne plimbam ochii pe întinsul frumoasei grădini a Bucovinei, peste ogoarele muncite de urmașii plăieșilor lui Ștefan.

Cu fiecare călător urcat în vagonul nostru cunoștințele istorice, dar mai mult cele geografice se înmulțeau în urma interogațiilor stăruitoare: „Ce comună e aceasta? Dar cea de colo, de peste apă? Cea de sub dealul cutare? Sunteți români? Unde mergeți? Din ce trăiți? etc. etc.

În compartamentul nostru — vagon clasa III, — mai erau: un tinăr supt la față, tăcut, dar cu privire iscoditoare, pe care nu-mi puteam da seamă, unde l-am mai putut întâni, — un țăran de prin Sălaj, care fura cu ochii din gazeta tinărului, o doamnă mai obraznică decât musca alungată de pe caș, prost fardată, care nu știa boabă românește și care după spusele unui interpret, sub scuza, că se întoarce dela o petrecere, era cât pe-acți să alunge pe toți pasagerii de pe bancă. Și cum românul e uneori gentil până la slugărnicie, am aranjat lucrul de așa, că doamna și-a putut reface puterile pierdute în cine știe ce exerciții nocturne, dormind și sfiorând ca la ea, acasă, aproape o jumătate din zi.

Lângă doamna cu gura năclăită în vopsea,

un fabricant de stofe, — pe drum, trebuie să crezi ce ți-se spune — își aerisa lanțul greu din aur, întinzându-l pe pântecu-i osânzos, ca o reclamă luminoasă pe un vârf de acoperiș. În alt colț al vremelniceii noastre locuințe, un tinăr darnic și din belșug împrăștiat cu pistrui roșcați, moțăia sau se prefăcea a moțăi, cu capul rezimat într'un mare colet de lângă el.

Noi — eu și soția, — pășări în colivie, — sărind dela o fereastră la alta, de câte ori unuia i se părea că vede ceva vrednic de reținut, am atras atențiunea oamenilor, afișându-ne calitatea de străini curioși.

Cel dintâi și-a îmbiat serviciul de informator gratuit fabricantul de postavuri ieftine, care într'o românească vrednică de compătimire, încerca să-mi atragă atenția asupra nevoilor Bucovinei, ca și când' aș fi fost, — cel puțin — deputat, dacă nu mai mult.

Mai târziu a intrat în funcție tinărul cu pistrui. Acesta înzestrat cu un dar de-a vorbi, cum nu întâlnești la orice pas, avea în vorbă un accent de cea mai curată românită, accent și expresii, pe cari i le-am invidiat. Era, — a mărturisit-o curajos, — evreu, voiajor de tricotaje, născut în Moldova, umblat numai în școală românească, cu armata făcută, dar, dovedit, în cursul călătoriei, — s'a urcat la Cernăuți și s'a dat jos în Sighetul Maramureșului — un dușman neîmpăcat al țării, care-l hrănește, al neamului românesc, care-l tolerează pe pământul stropit cu atâta sânge și lacrimi.

La început, deghizat în informator binevoitor, i-am prețuit osteneala și nici prin gând nu ne-ar fi trecut, să bănuim, că vom regreta mult întâlnirea cu el.

Bun cunoscător al ținutului, dar negru la suflet, — se vedea că e în fieful distrugerii, — ne vorbea cu o patimă înfierbântată ca de pe catedră: aci e comuna Cutare, locuită numai de Ruteni. Oameni harnici, cinstiți. Nu iubesc România. Dincolo, satul Cutare... Dincolo — corbi albi — trei sate ungurești, — țin la limba lor, la biserica și obiceiurile lor. Nu-și fac de lucru cu Românii. Aci e o comună de Ucrainieni... Și așa mai departe. După informațiile lui, pe acolo, nu

exista picior de Român, deși îi vedeam în cămășile și țăarii lor albi, la câmp, în gări, în lungul șoselelor, în umbra codrilor, pe lângă marginea drumului de fier.

— „Asta-i Bucovina cea românească, domnule“, a triumfat omul, văzându-ne îndurerăți, sub impresia lecției de geografie, ce ni s'a făcut. Și atunci, sub impulsul unei revolte, pe care n'o mai puteam sufoca, am schimbat macazul: „Dumniata, ce ești? Român sau altceva?“ Răspunsul ni s'a dat obraznic:

— „Sunt cetățean român“.

— „Cu suflet străin“, i-am reproșat.

Din vorbă în vorbă ne-am trezit în plin războiu de cuvinte.

De partea noastră s'a alăturat și tinărul cu ochi iscoditori, care nu era altul decât un coleg harnic dela Careii Mari. În focul discuției nici n'am simțit, când trenul a stopat în stația de frontieră: „Grigore Ghica Vodă“.

Numai glasul controlorului vama: „Ce ai în colet? Ce duci în geamantan?“ a scăpat pe pistruiat din barajul focului de mustru-luiei.

Dar șerpelui, când îi zdrobești capul, încearcă să te lovească cu coada. Așa „tovarășul“ nostru de călătorie și-a arătat arama sufletului față de funcționarul vama. La întrebarea oficială a vameșului „ce ai în colet?“ dușmanul a dat un răspuns îmbibat de ură: „n'ai să mă întrebi, nu călătoresc cu pașaport, sunt în tren românesc. Iar dacă chiar vrei să vezi ce am în colet, trebuie să te legitimezi, că cine ești“...

Reprezentantul statului românesc i-a răspuns destul de calm: „Cum, uniforma ce o port nu-ți e destulă legitimație?“ Apoi pe ton poruncitor: „Arată ce ai în colet, că te sdrobesc... Vă cunosc eu, cine sunteți“.

Pistruiatul a desfăcut pachetul, funcționarul a scuturat puțin lucrurile de tricotaje și a trecut în alt compartiment. Noi, cari ne așteptam la o drastică și pe loc aplicată sancțiune, am rămas, ca opăriți, cu sentimentul românesc greu rănit.

Abia pus trenul în mișcare, voiajorul își începu perorația-i dușmănoasă: „Ăsta nici n'a fost funcționar... Un pungăș, căruia-i trebuia ceva pentru gătleej, Duhnea beutura

din el, ca dintr'un butoiu"... Cum afirmațiunea din urmă era mai mult decât o minciună sfruntată, noi fiind martori imparțiali, l-am silit pe cetățeanul român — vorbă să fie și halal de așa cetățeni, — să înceteze cu obrăznicile de răspândire a microbilor distrugători de încredere în destinele acestei țări.

Un glas ne face atenți: „Suntem pe pământul Poloniei“. Sărim toți la ferestrele vagonului. Doamna, cu vopseaua topită în colțul gurei, se trezește. Fabricantul de postavuri, care ne-a prezentat fotografia familiei rămasă în Cernăuți, o sorbea din ochi. Poate, fiindcă erau conaționali. Voiajorul, ca un cățel bătut, și-a lăsat pistruii pe coletul cu

tricotaje. Părea, foarte cufundat în gânduri. Nu se putea ghici, dacă se gândea la succesul comercial ce-l visa, să-l aibă, sau la raiul bolșevic pe care-l aștepta să vină.

Colegului dela Carei încă nu i s'au liniștit nervii: „șțiu eu ce-ați fi vrednici. Dar de ce vă temeți, nu veți scăpa“.

Țăranul dela Sălaj își ascundea merindea-i sărăcăcioasă din care îmbuca pe furiș.

Printre scrâșnirile șerpelui de foc, simțesc glasul soției gădilindu-mi plăcut urechea: „Adio și la revedere, Românie, scumpă și dragă!“

Și-acum însemnările noastre, dacă vor mai urma, vă vor duce pe meleaguri străine.

Petrea Dascălul.

A fost un vis...

Insemnări din excursie.

Parcă-l văd și-acum pe „directorul nostru“ — actorul născut — cât era de fericit în cabina, în care ne îmbrăcam după reprezentatie, c'a reușit să jucăm pe scena teatrului național — unul din visele noastre — unde sibienii au cucerit un trofeu.

În dimineața zilei de 1 Iulie, părăsim orașul, care-a întreținut flacăra speranței în vremurile cele mai grele pentru Neamul Românesc și ne îndreptăm spre Chișinău.

La trecerea Prutului, ursit să fie peste 100 ani hotarul dintre frați, îmi năvălesc în minte toate suferințele Basarabiei răpită, în condițiuni atât de vitrege.

Trenul șerpuește printre dealuri. Satele sunt la mari distanțe unele de altele. Foarte rar se vede câte o fâșie de pădure. Căldura e din ce în ce mai arzătoare. Suferim de sete!

Prin gări lipsă de apă. De unde acasă bem direct dela izvor cea mai bună apă, aici suntem siliți să bem apa caldă din butoale așezate pentru acest scop în gări, adusă dela cine știe ce depărtare și cine știe de câte zile.

Ne stâmpărăm setea cu vișinele acrișoare, din belșug de vânzare la copii, care așteaptă trenurile în gări.

Suntem din ce în ce mai nerăbdători să ajungem la Chișinău. Toți întrebă, la cât sosim?

Când nerăbdarea era mai mare, avem o plăcută surpriză. În gara singuratecă, care poartă numele marelui Român, Vasile Stroescu, naționalistul filantrop, care-a împărțit ajutoare tuturor tinerilor din Ardealul subjugat în vremuri de grea suferință, învățătorii și copiii școlii ne așteaptă cu flori! O orhestră de balalaici, formată din copii, cântă. Directorul școlii, care-a organizat această mișcătoare manifestație de simpatie, ne urează „primul bun sosit“ pe pământul Basarabiei. O d-șoară oferă flori dlui revizor. Primul semn, că Basarabia ne primește cu brațele deschise.

Trenul se pune greu în mișcare! Se pierd și cele din urmă fluturări de batiste. În suflete ducem cu noi frumosul gest al colegilor din Vasile Stroescu.

Pe tot parcursul drumului suntem obiectul manifestațiilor de simpatie.

Trenul aleargă parcă mai nerăbdător. Ne apropiem de Chișinău. Căldura a devenit insuportabilă. Se vede orașul! Sosim!

Peronul gării e plin de lume. Toți se îngrămădesc în primele rânduri să ne vadă.

Muzica militară cântă. Prefectul județului, ajutorul de primar, chestorul poliției, președ. asociației învățătorilor și toți șefii de autorități din municipiu sunt prezenți. Primire înălțătoare.

Reprezentanții Ardealului sunt primiți cu flori în capitala Basarabiei. Urările de bun sosît nu se mai sfârșesc. Armata, printr'un trimis al dlui comandant de corp, ia parte la sârbătoarea primirii.

Prefectul județului și chestorul poliției, două, din figurile cele mai simpatice, după care oftează poate și astăzi excursionistele, s'au pus cu totul la dispoziția noastră. Nu știau ce să ne mai facă, pentru a ne simți bine.

După încartiruire ni se dă o masă bogată la restaurantul „Londra”, din parcul orașului.

Domnește cea mai mare insuflăire. Toasturile nu se mai sfârșesc. Vorbește prefectul, ajutorul de primar, d-na Alistar, prima femeie deputat în „Sfatul Țării”, președintele asociației, etc. etc.

Dela noi răspund dl Dragomir, dl Bibu și d-na Petrescu. După masă, care s'a prelungit până târziu, într'un entuziasm de nedescris jucăm „Hora unirii”. Frații de suferință sunt împreună! Unirea hotarelor se desăvârșește prin unirea sufletelor!

După festivalul dela „Coloseum”, suntem invitații d-nei Alistar, directoarea școalei eparhiale, foarte mare și foarte bine gospodărită.

La masă e și dl profesor Onisifor Ghibu, care prezida o comisie de bacalaureat.

Intr'o atmosferă familiară, pe care n'o vom uita niciodată, amfitrioana a evocat evenimentele istorice, în care s'a făcut unirea Basarabiei cu Țara Mamă, depănându-și amintirile...

„Președintele Sfatului, dl Inculeț era îmbrăcat în uniformă: am mers la el, i-am pus tricoulul pe piept și i-am spus: nu uita că ești Român”, ne spune d-na Alistar cu lacrimi în ochi, retrăind acele vremuri...

Tot despre acest eveniment vorbește și dl Ghibu.

Târziu, când se arătau zorile, ne-am despărțit de naționalista, care ne-a primit ca o adevărată mamă. A doua zi suntem invitații dlui prefect, unde ne simțim ca la noi acasă.

După masă trebuie să plecăm, să părăsim oamenii care ne-au primit cu atâta inimă și de care ne vom aduce totdeauna aminte.

Cu o jumătate de oră înainte de plecarea trenului, peronul e plin de lume, ca și la sosire.

Trenul se pune în mișcare și noi jucăm încă în cântecele muzicii adusă și la plecare.

La despărțirea de Chișinău fiecare lasă parcă ceva din sufletul său! Suntem morți de oboseală!

Fiecare la locul său, încearcă parcă să-și adune gândurile fugare...

La înapoere, drumul pare mult mai lung! Fiindcă la Pașcani n'avem legătură imediat spre Cernăuți, trebuie să așteptăm câteva ore.

Cu toată oboseala, numai câțiva rămân în vagoane. Majoritatea plecăm hoinari în noapte, să vedem târgușorul, așezat pe creasta unui deal. Nu știu cum se face, că aproape toți ne întâlnim într'o cârciumioară, unde cânta un țigan. Uităm de oboseală și-l punem să cânte de joc. La plecarea trenului nimeni nu lipsește. Oboseala doboară și pe cei din urmă viteji! Dormim până aproape de Cernăuți. Dulcea Bucovină e așa cum a cântat-o poetul: o imensă grădină cu pomi roditori.

Cu noaptea 'n cap, colegii cernăuțeni vin să ne primească la gară. Luăm ceaiul și-apoi vizităm palatul mitropolitan, o minune arhitectonică — îmbinare de stil gotic, bizantin și maur — a cărei zidire a început la 1864 și-a durat 16 ani.

Suntem primiți de I. P. S. Visarion Puiu, mitropolitul Bucovinei, căruia nu-i vine să creadă, că suntem învățători, când ne aude cântând: „Sus în cer”.

Iși exprimă regretul, că n'a fost anunțat din vreme de sosirea noastră, ca să ne poată primi așa cum ar fi dorit.

La masă o veste tristă. Colegul Iordache este chemat acasă cu telegramă. Moarte în familie.

Toți iau parte la marea lui durere.

După masă, colegii cernăuțeni ne-au pus la dispoziție autobuse, cu care am făcut o minunată excursie la „Schit”, pe malul Nistrului, la 50 km. de Cernăuți.

La ora 5 suntem la Hriscatic, lângă Nistru. Dincolo, la Poloni e orașul Zaliscic.

Pe o cărare, abia trăgându-ne sufletele, urcăm la „Schit” așezat pe deal. Jos se vede strandul polonez. Nistrul pare o panglică.

Copiii ciripesc ca păsărelele pe malul apei.

Deși murim de sete, dl Inspector șef al regiunii școlare Cernăuți — care ne-a condus — nu ne lasă să ne răcorim cu apa tămăduitoare din curtea Schitului, pentru care bolnavii vin dela zeci de km. decât după ce ne odihnim și ne trece setea...

(Va urma)

N. C. Verzescu.

RECENSII

Antologie pedagogică de *G. G. Antonescu și Dr. V. P. Nicolau*.

Vol. I. București, Cultura Românească, 1937, pp. 299 Lei 120.

Rostul antologiilor este de a pune la îndemâna celor interesați părți alese, socotite ca principale, din operele scriitorilor vizati. Pentru Pedagogie o astfel de antologie este cu atât mai necesară cu cât nu se urmărește numai o simplă cunoaștere a principiilor pedagogice pe care cutare sau cutare mare pedagog le susține, ci o cunoaștere cu scop de îndrumare și orientare în activitatea educativă a zilelor noastre. Contactul cu operele originale ale marilor pedagogi, prin antologii, își are avantajul său. În loc să lase cetitorul să rătăcească în cuprinsul unei întregi opere, alege părțile caracteristice și i le pune la îndemână cu îndrumările necesare. Se face prin aceasta o școală pentru începători care de obicei se lasă asaltați de toate ideile cuprinse într-o operă pedagogică, crezându-le pe toate esențiale și în al doilea rând sunt ajutați ceilalți în aflarea materialului necesar scopurilor pe care le urmăresc.

Antologia de față conține părți din: 1. *Gargantua și Pantagruel* de Fr. Rabelais, *Les Essais* de M. de Montaigne, *Didactica magna* de I. A. Comenius, câteva idei asupra educației de J. Loche, *Educația fetelor* de Fénelon, *Emil de Rousseau* și *critica rațiunii practice* de I. Kant.

Fiecare pedagog este prezentat prin o orientare generală asupra pedagogiei lui, o biografie și o bibliografie a operelor sale precum și a celor mai importante studii străine și românești făcute asupra lui. Sunt indicate și traducerea românești ale operelor lor.

Deși în afară de Rabelais și Montaigne, operele, din care s'au ales părți, sunt traduse în întregime în românește — autorii înșiși reproduc din aceste traduceri — nu încapă nici o discuție că s'a făcut un bine pedagogiei românești și celor ce se interesează de ea, prin această muncă. Așteptăm cu încredere volumele următoare.

Critica rațiunii practice de *Immanuel Kant*, traducere de d. Cr. Amzăr și Raul Vișan, Editura: Institutului social român. București pp. XLVI+159, Lei 100.

Deși după constatările istoricului literar și critic Gh. Bogdan Duică șirul Kantienilor ro-

mâni începe cu Gheorghe Lazăr, primele traduceri se datoresc poetului M. Eminescu, dela care ne-au rămas câteva fragmente din „Critica rațiunii pure”. De atunci traducătorii s'au înmulțit și traducerea principalelor opere ale filosofului dela Königsberg, în românește, cu traducerea operei de față s'a complectat. Rămâne ca de aici încolo să se perfecționeze aceste traduceri treptat cu dezvoltarea gustului pentru filosofia Kantiană și cu apariția studiilor din ce în ce mai temeinice asupra problemelor pe care Kant le reprezintă în istoria filosofiei.

Ce este această filosofie a rațiunii practice dăscălimea o știe cel puțin în linii mari din scrierile pedagogice ale dlui prof. G. G. Antonescu în care se arată cum concepția lui Kant formează un punct capital în evoluția idealului educativ și a educației morale.

O scurtă schiță biografică de dl C. Rădulescu-Motru și un studiu asupra „Rațiunii practice” de dl Nae Ionescu, premerge traducerea.

Cu toată greutatea înțelesului filosofiei Kantiene, traducerea a reușit să redea fondul într-o formă stilistică românească ușoară.

Viața și opera lui Kant (douăsprezece lecții universitare) de *Ion Petrovici*, Editura: Casa Școalelor, București 1936, pp. 271 Lei 70.

Cunoscutul filosof român care „prin concepția sa, a trecut deja granițele țării, ne prezintă în aceste lecții o monografie a gândirii filosofului Kant.

Viața și evoluția spirituală a lui Kant, originea spațiului și a timpului, categoriile, ideile rațiunii și antinomiile, filosofia practică și a frumosului sunt principiile pe care le analizează cu o măiestrie logică, care poate răsări numai din cugetarea ordonată și pătrunzătoare a unui Maiorescian ca dl prof. I. Petrovici. Claritatea și simplitatea limbajului a reușit să facă din filosofia lui Kant, atât de greu de înțeles chiar de germani, o operă care se urmărește cu plăcere și se înțelege până în cele mai adânci combinații, cu toată profunzimea ei.

Viața și activitatea lui Spiru C. Haret, de *Gheorghe Adamescu*, Editura: Cartea Românească, București 1936, pp. 348 Lei 120.

Marele îndrumător al școlii și al culturii noastre în general este cunoscut de cei mulți

din aluziile sau trimiterile care se fac fie cu ocazia diferitelor reforme școlare fie cu aceea a discursurilor ocazionale. Din toate acestea lumea a rămas cu impresia că a fost „un om mare” în domeniul școlii. În ce constă această mărime își dau foarte puțini seama și cum și-a făurit această mărime și mai puțin.

Deși studii asupra lui Sp. Haret s'au făcut destule, ele ne apar fie prea fragmentare fie prea puțin documentate. Autorul vrea să satisfacă ambelor cerințe prezentându-ne întreaga muncă a acestuia bazat pe o documentare din cele mai complete.

Viața lui Spiru Haret, activitatea ministerială și parlamentară, scrierile polemice și politice sunt studiate în mod cronologic. Ele pot forma pentru cei interesați un bogat izvor de informații și de orientare.

Istoria literaturii române de Constantin Loghin, Editura: Cartea Românească, București, 1937, ediția VI. pp. 488 Lei 110.

În afara manualelor școlare bibliografia românească numără astăzi o serie întreagă de autori care s'au străduit să alcătuiască istorii de ale literaturii române. Unii dintre aceștia urmărind un scop pur științific au scos în evidență date necunoscute în clarificarea problemelor tratate și au enunțat puncte de vedere noi în pătrunderea și elaborarea materialului, alții conduși de un spirit practic utilitar s'au orientat după anumite nevoi ale sistemului nostru școlar și au pus la îndemâna candidaților la examenele de limba română tratate rezumat cu probleme adecvate menite să ușureze memoria în munca ei și să asigure reușita.

Tratatul dlui prof. C. L. vrea să împacă științificul cu utilul. Bazat pe cele mai re-

cente date și critici literare redă întreaga noastră istorie literară, inclusiv sec. XX. În mod sistematic și clar. Scurtele rezumate ale operelor principale, caracterizările acestora și prin ele ale scriitorilor făcute cu o pricepere judiciară cuprind tot ceace e necesar nu numai unui om de cultură ci și unui specialist. De aceea el poate fi întrebuințat cu un folos real nu numai de ceice sunt nevoiți să se prezinte la examene ci și de cei ce doresc să aibă o orientare asupra scriitorilor români.

Recomandăm învățătorilor noștri în general, celor ce se pregătesc pentru diferitele examene în special, această istorie a literaturii, convinși fiind că le dăm un sfat bun.

Probleme școlare, de I. Lupas, Editura: Cugetarea, București 1936, pp. 272, Lei 60.

Cuprinde articole publicate în reviste și ziare precum și discursuri parlamentare, referitoare la nevoile școlii în legătură cu împrejurările zilei sau cu variatele legiuiri aduse în parlamentul țării, începând cu anul 1920.

Ca istoric și om de o înaltă cultură cu un ales simț al realității, fiind în contact permanent cu nevoile școlii românești, dl. prof. univ. I. L., ne pune într'o lumină deosebit de clară o mulțime de probleme din viața școlii noastre secundare — liceu — și universitate. Din toate acestea se desprind permanenta D-sale preocupare: singura educație reală este educația integrală, fără alunecări unilaterale spre istorism sau filosofie, care e sortită să dea oameni pătrunși de respectul adevărului și de simțul datoriei. Munca onestă și conștiința datoriei să domine în școală atât la profesori cât și la elevi și prin ei să se întroneze în societate.

Prof. Dr. L. Bologa.

Știri și informațiuni

Tristă statistică

Aproape de încheierea revistei ne-au ajuns sub ochi Circulara Revizoratului școlar al Județului Sibiu Nr. 2913/1937 referitoare la examenele de absolvire dela școlile primare de stat din Municipiu și județ, precum și Circulara Nr. 2914/1937 referitoare la aceleași examene dela școlile primare conșionale minoritare.

Din datele celor două circulări reiese, că minoritarii au în total cu 169 elevi absolvenți de VII clase primare mai mult decât Românii. Dacă mai luăm în considerare și elevii minoritari dela școlile primare de stat, credem că acest plus este cu mult mai mare.

Nu putem ști câți învățători, cărora le-a ajuns în mână cele două circulări au făcut

bilanțul arătat de noi și câți își vor fi avut partea de vină alături de alți chemați în această chestiune.

Cifrele reci însă spun: în Sibiul românesc, școalele primare de stat în anul Domnului 1937, deci după 19 ani de conducere românească au avut în ultima clasă 75 elevi, iar minoritarii 231 elevi. În județ, Români au avut 1076 elevi absolvenți, iar minoritarii 1089.

Rugăm pe toți aceia căroră de fapt le apasă pe inimă această situație, să ne comunice părerile și să caute căile pentru a ieși cât mai curând din inferioritate.

Invățători! Cu vorbe nu ne ferim neamul. E timpul faptelor. Va veni vremea când i-se va cântări munca fiecăruia...

Rectificare.

Din cauza scrierii greu de citit s'a făcut eroare în numele colaboratorului nostru, tipărindu-se: Ion Stănescu Mox, în loc de Ion Stănescu Max.

Rugăm deci să se facă cuvenita rectificare.

A apărut

în editura Tip. C. Curutz, Lipscați 36: Legenda lui Iovan Năzdrăvan, povestiri pentru copii și tineret, vol. II, de Ion Stănescu Max.

Pentru vacanță.

Dorim tuturor colegilor noștri vacanță mulțumită, ca întăriți sufletește și trupește, cu puteri înoite să-și poată continua în toamnă greul apostolat, de care neamul nostru are urgență și mare lipsă.

Redacția.

Poșta redacției

E. B... ș. — Suntem siliți să amânăm pe toamnă Dar nu ne spui, dacă e continuarea celor de mai înainte sau e articol nou. Ni l'ai dat fără titlu.

I. P. T. în Gh. Regretăm că nu putem publica cele „scrise cu mașina”. Și e păcat, fiind bine prinsă. Dacă numai o părticică din cuprinsul povestirii e adevărată și încă ar fi mult... Lucrarea vă stă la dispoziție. D-ta poți prinde și alte scene ale vieții, mai bune și mai înflorite. Nouă ne plac iubirile, cari se incheie „mână 'n mână, înaintea altarului”.

Gr. N. în G. Am fi dat-o în vileag, dacă n'ar fi așa lungă. Ne iau cititorii la răspundere, pentru ce publicăm conferințe...

D-lui O. S. în A. Viitorul e în mâinile lui Dumnezeu. Nu putem anticipa.

D-lui C. M. N. Ideia de-a apare revista pe un școlar și nu calendaristic, e cât se poate de bună. Vom încerca. Atunci „Luceafărul” cu 1 Sept. 1937, ar intra în al 5-lea an de viață. Câți știu ce înseamnă asta?!

Asociația Invățătorilor din județul Sibiu

Sibiu, 11 Mai 1937.

Nr. 25/1937.

Convocare.

În virtutea prevederilor statutelor Asociației Invățătorilor din județul Sibiu și conform hotărârii Comitetului Asociației luată în ședința din 11 Mai 1937, Domnii membrii ai numitei Asociații, sunt convocați în Adunare Generală ordinară în ziua de **Duminecă 13 Iunie 1937, orele 9 dim.**, în localul Școlii primare de stat Nr. 1, băeți din Sibiu, strada Avram Iancu Nr. 13, spre a delibera și hotări asupra chestiunilor cuprinse în ordinea de zi.

Neîntrunindu-se la data și ora fixată mai sus numărul de membrii cerut de statute, adunarea se va ține cu o oră mai târziu cu aceeași ordine de zi, în acelaș local cu orice număr de membrii prezenți.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea ședinței;
2. Darea de seamă a Comitetului asupra activității sale pe 1936/1937.
3. Raportul casierului și al censorilor;
4. Descărcarea Comitetului de gestiunea anului 1936/37;
5. Aprobarea bugetului pe anul 1937/38;
6. Gestiunea revistei „Luceafărul”;
7. Raportul redacției revistei „Luceafărul”;
8. Referat asupra parcelării terenului cumpărat dela Stat din Livada Borger și modalitatea de vânzare;
9. Alegerea unei comisii pentru vânzarea parcelelor în condițiunile fixate de Comitet;
10. Stadiul inproprietăririi Asociației cu două parcele la Păltiniș;
11. Donația Ministerului Educației Naționale făcută Asociației noastre cu imobilul din strada Visarion Roman-Triumvirilor Sibiu;
12. Cererea Asociației pentru obținerea unui loc de casă în Piața Gării dela Primăria Municipiului Sibiu;
13. Alegerea întregului Comitet pe o nouă perioadă de trei ani;
14. Alegerea Censorilor și supleanților;
15. Diverse propuneri și comunicări.

Atragem serios atențiunea tuturor acelora care nu sunt la curent cu plata taxelor către Asociație și n'au achitat nici cei 1000 Lei pentru Casa Invățătorilor, că nu vor putea lua cuvântul și vota în această adunare generală conform statutului Asociației noastre.

Intrucât ordinea de zi sunt chestiuni de o foarte mare importanță, Domnii colegii sunt rugați a lua parte neapărat la această Adunare generală.

Președinte:
I. N. Ciolan.

Secretar:
M. Bibu.

Abonamente:

Pentru învățători, preoți, notari, primari, studenți
și săteni pe timp de un an se plătește suma de Lei 150.—
Pentru comitetele școlare, primării, oficii paro-
hiale, bănci populare și cooperative pe un an „ 250.—
Abonamente de onoare pe un an . . . . . „ 500.—

Abonamentele se pot face în orice
timp al anului, trimițându-se fiecărui
nou abonat, revista pe anul întreg.

Costul abonamentului se va trimite înainte la adresa:
Administrația revistei „LUCEAFĂRUL“, str. Gh. Lazăr 21, Sibiu.

Numărul viitor apare în 15 Septembrie 1937.

Registre, Imprimare, Rechi-
zite etc. pentru școli

**Procurați
numai dela**

Tipografia — Librăria — Compactoria

„Dacia Traiană“, Sibiu

Piața Unirii Nr. 7

Telefon Nr. 168

Sumarul:

Literatură și Artă.

Cântec trist (poezie)	<i>Neculai Chirica-Iași</i>
Amintiri pioase	<i>M. Drăghiciu-Ocna-Sibiului</i>
Destin (poezie)	<i>Ion Stănescu-Max</i>
In lumea poveștilor	<i>M. Soanea-Ocna-Sibiului</i>
Buciumul Ardealului (poezie)	<i>Dem. Pand. Popescu</i>
Dicționar pedagogic-filosofic	<i>Dr. Nic. Balcă</i>

Invățământ — Educație.

Despre aptitudini	<i>C. Țint, șc. de apl. Sibiu</i>
Realizări și tendințe în școala Americană	<i>Nic. Bobeșiu</i>
Ceva despre individualizarea învățământului	<i>Samoilă Florea-Alămor</i>
La toacă (poezie) de Paulo Torón	<i>Trad. de Eugen Tănase</i>

Viața culturală și națională a satului.

Cum socoteau străbunii	<i>A. Calculator</i>
Satul și tradiționalismul educativ	<i>Helgiu Aurel, inv.</i>
În loc de ceva mai bun	<i>Petrea Dascălu</i>

Pagina elevilor.

Națiune și educație națională	<i>Vesa V. Aron, cl. VII. N.</i>
---	----------------------------------

Oameni și fapte.

Insemnări dintr'o scurtă călătorie	<i>Petrea Dascălu</i>
A fost un vis	<i>N. C. Verzescu</i>
Recensii	<i>Dr. L. Bologa, prof.</i>

Știri și informațiuni.

Tristă statistică	<i>Petrol</i>
Rectificare, etc. — Poșta Redacției. — Convocare.	